ПВНЗ «ЄВРОПЕЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ ТА МАРКЕТИНГУ

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 073 МЕНЕДЖМЕНТ

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА МЕНЕДЖМЕНТ

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на тему:

Управління фінансовою стійкістю організації

(назва затвердженої теми)

(на прикладі ТОВ «Умань хліб трейд»)

Магістрант (ка) _____ Одновол Євгеній Анатолійович
(підпис студента) (прізвище, ім'я по-батькові студента)

Науковий керівник _____ Андрушкевич Н.В. к.е.н.
(підпис наукового керівника) (прізвище, ініціали, наукове звання і ступінь)

Допущено до захисту " " 2024 р.

Завідувач кафедри _____ Овсієнко Н.В., к.е.н., доцент
(підпис) (прізвище, ініціали, наукове звання і ступінь)

Декан факультету _____ Амбер А.Ю.
(підпис) (прізвище, ініціали)

Завідувач навчальної частини _____ Козинець А.О.
(підпис) (прізвище, ініціали)

Київ – 2024

ПВНЗ «ЄВРОПЕЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ ТА МАРКЕТИНГУ

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 073 МЕНЕДЖМЕНТ

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА МЕНЕДЖМЕНТ

ЗАВДАННЯ

на випускну кваліфікаційну магістерську роботу студентові (ці):

Одноволу Євгенію Анатолійовичу

(прізвище, ім'я, по-батькові студента)

1. Тема роботи: Управління фінансовою стійкістю підприємства

2. Затверджена наказом по університету від " 08 " 03 2024 р. № 16

3. Цільова установка на вихідні дані до роботи. Охарактеризувати сутність та значення фінансової стійкості підприємства; визначити фактори впливу на фінансову стійкість підприємства; дослідити існуючі методи оцінки фінансової стійкості підприємства, для забезпечення ефективності управлінських рішень; провести аналіз активів і пасивів та аналіз фінансової стійкості і ліквідності підприємства; здійснити оцінку ефективності діяльності досліджуваного підприємства; розробити заходи щодо покращення фінансового стану підприємства.

4. Перелік графічного матеріалу (з точним визначенням обов'язкових креслень). Випускна кваліфікаційна магістерська робота включає: 92 сторінки тексту, 20 рисунків, 25 таблиць, 64 використаних джерела.

5. Консультанти по роботі, із зазначенням розділів, що їх стосуються:

Розділ	Науковий керівник	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання отримав
Розділ 1	к.е.н. Андрушкевич Н.В.	15.04.2024	15.04.2024
Розділ 2	к.е.н. Андрушкевич Н.В.	20.05.2024	20.05.2024
Розділ 3	к.е.н. Андрушкевич Н.В.	05.08.2024	05.08.2024

6. Зміст випускної кваліфікаційної магістерської роботи (перелік питань)

Теоретичні аспекти управління стратегічним розвитком організації; аналіз функціонування системи управління стратегічним розвитком ТОВ «Гарант»; формування програми удосконалення системи управління стратегічним розвитком ТОВ «Гарант».

7. Календарний план виконання випускної кваліфікаційної магістерської роботи

№ з/п	Назва етапів випускної кваліфікаційної магістерської роботи	Термін виконання етапів випускної кваліфікаційної магістерської роботи	
		За планом	Фактично
1.	Обрання теми випускної кваліфікаційної магістерської роботи (ВКМР)	12.02.24 – 23.02.24	12.02.24
2.	Опрацювання літератури та інших джерел для написання ВКМР	11.03.24 – 12.04.24	12.04.24
3.	Виконання 1 розділу ВКМР	15.04.24 – 17.05.24	17.05.24
4.	Виконання 2 розділу ВКМР	20.05.24 – 21.06.24	21.06.24
5.	Виконання 3 розділу ВКМР, висновки	05.08.24 – 27.09.24	27.09.24
6.	Передзахист та проведення перевірки на плагіат	14.10.24 – 25.10.24	25.10.24
7.	Відгук керівника, рецензія	04.11.24 – 08.11.24	08.11.24

8. Дата видачі завдання “ 11 ” 03 2024 р.

Керівник _____
(підпис)

Завдання прийняв до виконання _____
(підпис)

ЗМІСТ

ВСТУП 5

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА ТА ФАКТОРИ ЩО НА НЬОГО ВПЛИВАЮТЬ 8

1.1. Сутність, значення та фактори фінансової стійкості підприємства 8

1.2. Оцінка фінансової стійкості як основа для прийняття управлінських рішень 18

1.3. Підходи до управління фінансовою стійкістю підприємства 21

Висновки до розділу 1 44

РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ І ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «УМАНЬ ХЛІБ ТРЕЙД» 46

2.1. Організаційно-економічна характеристика господарської діяльності підприємства 46

2.2. Аналіз фінансової стійкості та ліквідності підприємства 58

2.3. Оцінка ефективності діяльності підприємства 66

Висновки до розділу 2 70

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «УМАНЬ ХЛІБ ТРЕЙД» 72

3.1. Застосування методів і моделей управління фінансовою стійкістю ефективних для підприємства ТОВ «Умань хліб трейд» 72

3.2. Обґрунтування рекомендацій для удосконалення управління фінансовим станом підприємства 74

3.3. Прогноз фінансових показників з врахуванням запропонованих рекомендацій 79

Висновки до розділу 3 82

ВИСНОВКИ 83

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ 86

ДОДАТКИ

ВСТУП

Актуальність теми. У сучасних умовах розвитку вітчизняних підприємств у зв'язку з подоланням кризових ситуацій визначаються особливі вимоги до фінансової стійкості як стратегічного фактора фінансової безпеки діяльності підприємства, зростання його ділової активності та інвестиційної привабливості.

Тільки за стабілізації фінансового стану підприємств країни та забезпечення їх стійкого розвитку, можливі розв'язання економічних проблем, запобігання кризам та стабільний економічний розвиток країни в цілому.

Таким чином, актуальність обраної теми обумовлена тим, що фінансова стійкість є важливою характеристикою фінансово-виробничої діяльності підприємства в умовах ринкової економіки, оскільки фінансово стійке підприємство є платоспроможним, має перевагу над іншими підприємствами даної сфери в отриманні кредитів, виборі постачальників сировини.

Аналіз та діагностика фінансово-господарської діяльності підприємства - основа для прийняття рішень суб'єктів господарювання, що дозволяє виявити найбільш значущі показники та характеристики діяльності підприємства та прогнозувати його подальший розвиток.

Практична потреба у систематизації методів та способів аналізу в умовах значного ускладнення господарських зв'язків визначає актуальність та необхідність аналізу та діагностики фінансово-господарської діяльності підприємства під час прискореного розвитку ринкових форм господарювання.

Загальна оцінка фінансового стану дозволяє перейти до дослідження фінансової стійкості і від того, наскільки оптимальним є співвідношення власного та позикового капіталу, багато в чому залежить фінансовий стан підприємства. Стійке фінансове становище характеризується здатністю підприємства своєчасно погашати як внутрішні, так і зовнішні зобов'язання, фінансувати свою діяльності за допомогою своїх і позикових джерел, і навіть підтримувати свою ліквідність у будь-яких ситуаціях.

Будь-яке підприємство, яке має потрібну кількість фінансових ресурсів, при цьому діяльність якого відповідає показникам фінансової стійкості, може з суб'єктивних причин не виконати своїх зобов'язань. І навпаки, підприємство, яке має досить гарну репутацію та своєчасно виконує свої зобов'язання, викликає довіру та може отримати фінансову підтримку без забезпечення. Фінансово стійке підприємство здатне отримувати стабільний прибуток, забезпечувати ритмічну виробничу діяльність, мати можливість фінансувати подальший інноваційний та технологічний розвиток та зберігати інвестиційну привабливість підприємства.

Аналіз фінансової стійкості спрямовано на оцінку надійності підприємства з погляду його поточної і майбутньої платоспроможності.

Важливо, щоб стан джерел власних та позикових коштів відповідав стратегічним цілям розвитку підприємства, оскільки недостатня фінансова стійкість може призвести до його неплатоспроможності.

Мета та завдання роботи. Метою кваліфікаційної магістерської роботи є визначення шляхів підвищення фінансової стійкості та розроблення практичних рекомендацій, спрямованих на удосконалення ефективності управління підприємством.

Відповідно до мети роботи сформульовано наступні завдання:

- охарактеризувати сутність та значення фінансової стійкості підприємства;
- визначити фактори впливу на фінансову стійкість підприємства;
- дослідити існуючі методи оцінки фінансової стійкості підприємства, для забезпечення ефективності управлінських рішень;
- підготувати організаційно-економічну характеристику діяльності досліджуваного підприємства;
- провести аналіз активів і пасивів та аналіз фінансової стійкості і ліквідності ТОВ «Умань хліб трейд»;
- здійснити оцінку ефективності діяльності досліджуваного підприємства;

- застосувати методи і моделі управління фінансовою стійкістю на прикладі досліджуваного підприємства;
- розробити заходи щодо покращення фінансового стану ТОВ «Умань хліб трейд»;
- здійснити прогноз фінансових показників з урахуванням запропонованих заходів.

Об’єктом дослідження кваліфікаційної магістерської роботи є фінансово-господарська діяльність ТОВ «Умань хліб трейд».

Предметом дослідження є сукупність теоретичних і практичних основ управління фінансовою стійкістю підприємства.

Методи дослідження. Теоретичну основу дослідження становлять фундаментальні положення сучасної економічної теорії, наукові праці, і методичні розробки провідних учених із питань ефективності управління фінансовою стійкістю підприємства. У процесі дослідження використано загальнонаукові методи аналізу, порівняння і узагальнення, індексний, графічний, логічний, методи економічного і економіко-статистичного аналізу.

Апробація результатів роботи. Практична значимість полягає у можливості реалізації запропонованих шляхів вдосконалення забезпечення фінансової стійкості підприємства з метою підвищення ефективності діяльності промислових підприємств.

Результати досліджень апробовані та оприлюднені в Матеріалах XXVI Всеукраїнської науково-практичної конференції «Молодь, освіта, наука, культура і національна самосвідомість в умовах європейської інтеграції», 16 травня 2024 р.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА ТА ФАКТОРИ ЩО НА НЬОГО ВПЛИВАЮТЬ

1.1. Сутність, значення та фактори фінансової стійкості підприємства

Ефективне функціонування підприємств залежить від цілого комплексу заходів, урахування факторів зовнішнього та внутрішнього середовища, підтримки сталого розвитку. Забезпечення економічної стійкості стає ключовим елементом внутрішньофірмового управління підприємством, що дозволяє протистояти коливанням довкілля. Стійкість підприємства свідчить про її фінансову незалежність та стійкість до негативного впливу факторів зовнішнього середовища, сприяє мінімізації фінансових втрат і дозволяє підприємству розвиватися та займати високі конкурентні позиції. Стійкий розвиток значною мірою залежить від специфіки підприємства. Досягнення основних цілей сталого розвитку передбачає здійснення цілого комплексу економічних, фінансових, виробничих, науково-технічних, інвестиційних, інноваційних та інших заходів. Для підтримки фінансової стійкості підприємствам у довгостроковій та короткостроковій перспективі в постійно мінливих умовах, необхідні аналіз, оцінка та контроль змін у фінансовому стані підприємства, зовнішньому середовищі, нормативно-правових актах та своєчасне реагування на негативні зміни, що відбуваються. Крім того, важливо зберігати баланс між гіперстійкістю та нестійким становищем.

Перш ніж розглянути методику оцінки фінансової стійкості, зупинимося на самому терміні - «фінансова стійкість». Вчені та практики вкладають у дане поняття різні значення: одні автори ототожнюють його з платоспроможністю, інші розглядають як самостійне поняття та пов’язують його або зі станом грошових ресурсів для забезпечення розвитку підприємства переважно за

рахунок власних коштів, або із співвідношенням власних та позикових коштів, треті вважають її невід'ємним елементом фінансової безпеки, четверті характеристикою діяльності та фінансово-економічного благополуччя, що характеризує результат його поточного, інвестиційного та фінансового розвитку і т.д. [4]. Розглянемо кілька визначень фінансової стійкості даних різними авторами (додаток А).

За результатами дослідження встановлено, що до визначення поняття «ФСП» використовують декілька підходів, які в узагальненому вигляді представлено на рис. 1.1.

Різне трактування терміну «фінансова стійкість» знаходить відображення в методиках, що застосовуються для її оцінки. Кожна має якусь особливість, але всі вони зводяться до одного єдиного кінцевого результату, що фінансова стійкість підприємства є складною системою, яка може бути стійкою або нестійкою.

Автори в оцінці рівня фінансової стійкості використовують поняття платоспроможність. Насправді це поняття є необхідним елементом фінансової стійкості через те, що рівень забезпеченості запасів наявними джерелами підтверджує високий рівень платоспроможності і водночас показує значимість визначення фінансової стійкості. Ця ситуація виникає внаслідок того, що на рівень платоспроможності підприємства безпосередньо впливає забезпеченість його сформованими запасами [14]. Слід зазначити, що розрахунки показників щодо визначення платоспроможності проводити також слід за конкретний період та на певну дату.

Отже, важливою формою прояву внутрішньої фінансової стійкості є саме загальна платоспроможність досліджуваної організації [21].

Аналіз фінансової стійкості можна розділити на такі напрямки [10]:

- аналіз впливу факторів на фінансову стійкість підприємства;
- оцінка ризику у аналізі фінансової стійкості;
- аналіз фінансової стійкості за джерелами даних.

На основі узагальнених думок авторів на фінансову стійкість підприємства

впливають безлічі чинників, які можна розділити на дві групи: внутрішні та зовнішні.

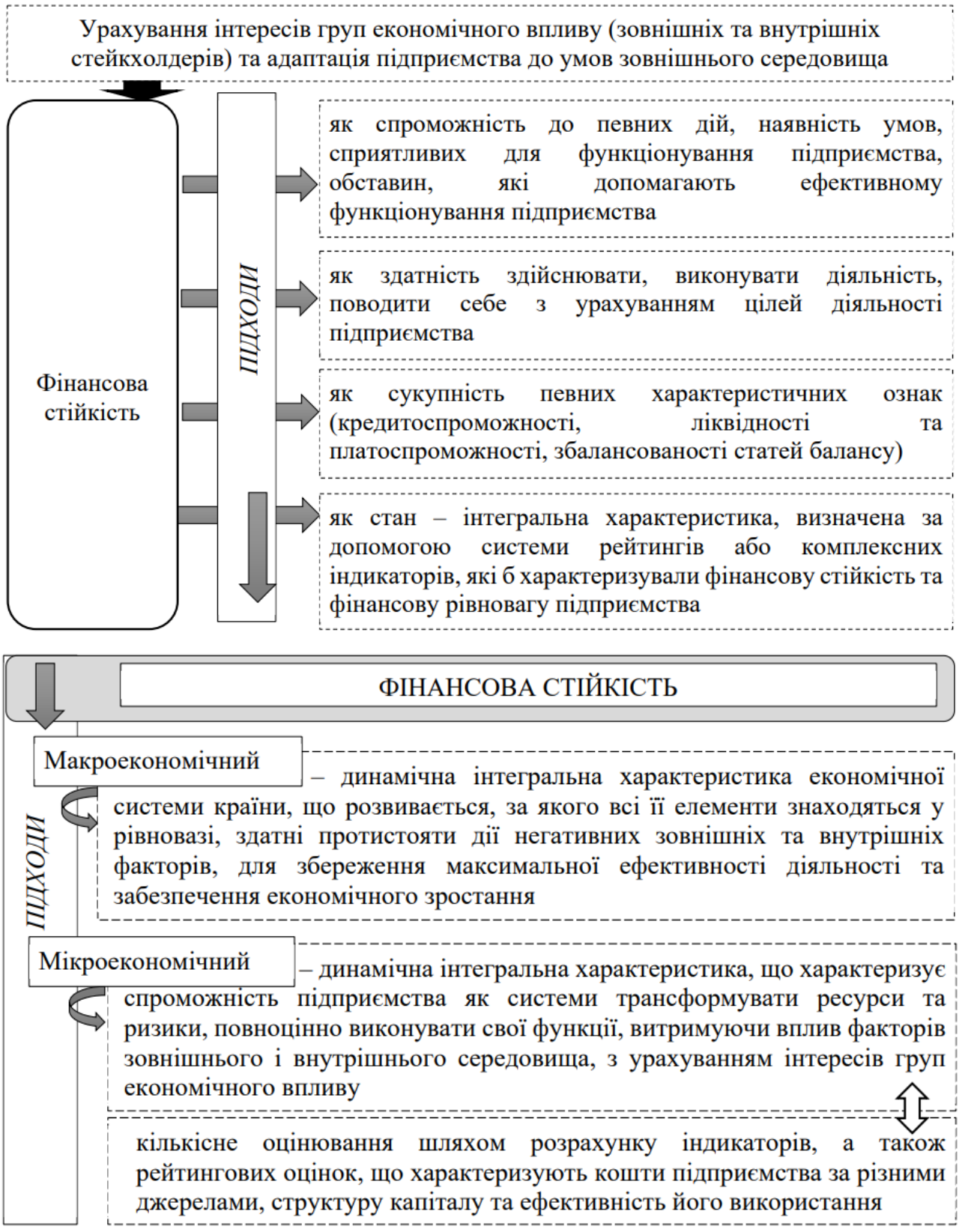

Рис. 1.1. Узагальнення підходів до визначення поняття «фінансова стійкість підприємства»

Внутрішні чинники залежить від організації роботи самого підприємства. А зовнішні від рішень керівництва та колективу підприємства зі зрозумілих причин не залежать. Чинники, які впливають на фінансову стійкість підприємств, представлені як схема на рисунку 1.2.

Рис. 1.2. Фактори, що впливають на фінансову стійкість підприємств

Зовнішні фактори являють собою економічні умови ведення виробничої діяльності підприємства, попит споживачів, фінансово кредитну та економічну політику держави, і навіть рішення, прийняті урядом країни, зокрема шляхом прийняття нормативно-правових актів з контролю над діяльністю підприємств та ін.

Такі зовнішні чинники безпосередньо впливають на процеси, що відбуваються всередині підприємства.

При кризової ситуації в країні, відбувається зниження платоспроможного

попиту споживачів, що призводить як до збільшення заборгованості, так і до посилення конкурентної боротьби. Конкурентоспроможність підприємства є важливим чинником фінансової стійкості організації [28].

Слід зазначити, що у макроекономічному рівні важливими чинниками фінансової стійкості підприємства є кредитно-податкова політика уряду, розвиток фінансового ринку, страхування і зовнішньоекономічні зв'язки, значно діє на неї курс валют.

Найбільшим та несприятливим зовнішнім фактором, який дестабілізує фінансову стійкість підприємств, є інфляція. Інфляція призводить до втрати фінансової стійкості за рахунок знецінення активів підприємства та майбутніх надходжень коштів [2].

До внутрішніх чинників відносять раціональний склад і структуру коштів підприємства, і навіть правильний вибір стратегії управління такими засобами. Фінансова стійкість організації та потенційний результат підприємницької діяльності залежать від якості управління поточними активами підприємства, та від кількості та якості задіяних оборотних коштів, розміру запасів та активів у грошовій формі.

Слід зазначити, якщо підприємство зменшує розміри запасів і ліквідних коштів, воно може використовувати більше капіталу в виробничій діяльності, унаслідок чого отримати більше прибутку. Але одночасно з цим з'являється ризик зниження ліквідності підприємства та зупинення виробництва через нестачу запасів [27].

Важливим чинником є також політична стабільність. При аналізі фінансової стійкості організації враховується ставлення державної влади до підприємницької діяльності, принципи та методи державного регулювання економіки, заходи щодо захисту споживачів та підприємців, відносини власності.

Перелічені фактори впливають та послаблюють фінансову стійкість підприємства, знижують його ліквідність, особливо, якщо вплив внутрішніх факторів доповнюється взаємодією із зовнішніми та навпаки.

Позитивно відбиваються на фінансовій стійкості такі фактори [13]:

- скорочення зовнішніх та внутрішніх зобов’язань, а також збільшення обсягу грошових ресурсів. Цей чинник впливає на коефіцієнт співвідношення власних і позикових коштів, який показує, скільки одиниць залучених коштів припадає на кожну одиницю власних коштів. Його частка не має перевищувати 50%;
- виконання заходів щодо реструктуризації кредиторської заборгованості. Цей фактор покращує фінансовий стан підприємства та, як наслідок, збільшує можливість залучення зовнішніх кредитів та інвестицій;
- нормалізація обсягу запасів товарно-матеріальних цінностей, оскільки сутність фінансової стійкості визначається ефективним формуванням, розподілом та використанням ресурсів, зокрема і запасів.

Таким чином, підприємство матиме здатність у забезпеченні собі фінансової стійкості тільки в тому випадку, якщо структура капіталу, що належить йому, буде гнучкою, а при його обороті доходи постійно переважатимуть над витратами, зберігаючи одночасно платоспроможність, тим самим забезпечуючи надалі стабільність існування.

Для того, щоб за поточний період і на перспективу можна було б передбачити реакцію на зовнішні впливи у вигляді внутрішніх змін з метою забезпечення збереження рівноваги між діяльністю підприємства та навколишнім середовищем, необхідно класифікувати фактори, які здатні впливати на рівень його фінансової стійкості [7].

Зростання економічного потенціалу підприємства безпосередньо пов’язане з досягненням стійкого фінансового стану, саме тому завданням фінансового менеджменту є пошук рішень щодо розширення майнового потенціалу, підвищення власного капіталу та вартості бізнесу.

Управлінські рішення в даному випадку повинні бути спрямовані на реалізацію певних умов, за яких можливе досягнення стійкого фінансового стану організації. Схематично згадані умови представлені рисунку 1.3.

Отже, для забезпечення фінансової стійкості підприємство має мати гнучку

структуру капіталу, вміти організувати його рух таким чином, щоб забезпечити постійне перевищення доходів над витратами з метою збереження платоспроможності та створення умов для розширеного відтворення.

Рис. 1.3. Умови досягнення фінансової стійкості

Виходячи з вищесказаного, на фінансовий стан підприємства впливають результати його операційної, інвестиційної та фінансової діяльності.

Вивчення фінансової стійкості підприємства дає інформацію про:

- рівень автономії підприємства від зовнішнього капіталу;

- раціональності залучення позикового капіталу та його гранично можливій величині;

- ефективності використання позикових коштів.

Фінансова стійкість організації, як економічна категорія, вимірюється якісними та кількісними показниками та тісно пов’язана з категоріями ліквідності та забезпеченості оборотних активів, у тому числі, матеріально-виробничі запаси, дебіторська заборгованість та ін. Співвідношення величини

всього майна підприємства, а також оборотного капіталу чи найважливішої його частини – запасів, з величиною власних засобів, як основного пріоритетного джерела їх фінансування, - визначає рівень фінансової стійкості підприємства.

Сутність фінансової стійкості виявляється у достатності власного капіталу для фінансування запасів – це є запорукою успішного функціонування підприємства навіть за умов кризи.

Залежно від ступеня покриття запасів джерелами фінансування виділяється 4 типи фінансової стійкості (рис. 1.4).

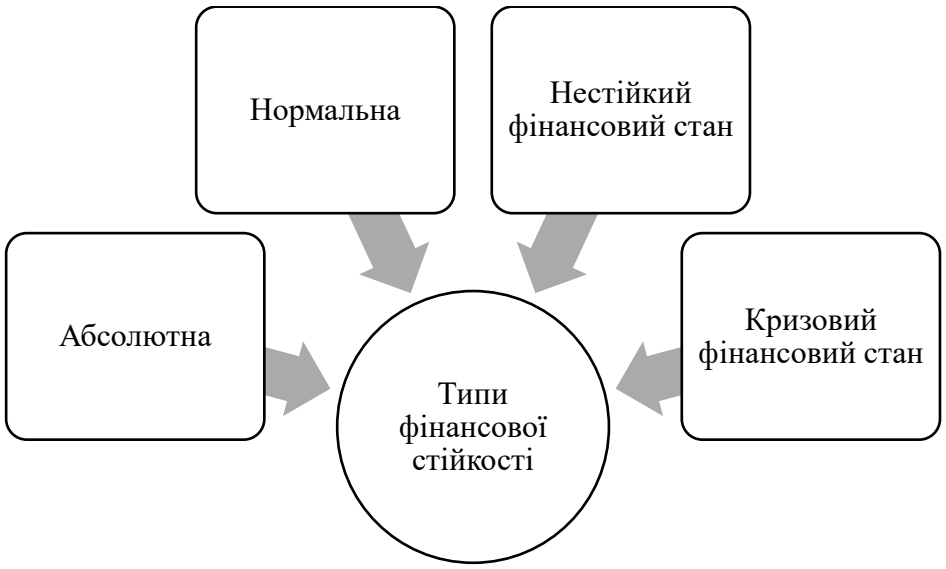

Рис. 1.4. Типи фінансової стійкості

Фінансова стійкість відображає можливість організації своєчасно здійснювати оплату, фінансувати свою діяльність на розширеній основі, переносити несприятливі потрясіння та підтримувати свою платоспроможність у кризових ситуаціях. Фінансова стійкість – це гарантована платоспроможність і кредитоспроможність організації у його діяльності. Також, це забезпеченість запасів власними джерелами формування, і навіть раціональний баланс власного і позикового капіталу – ресурсів фінансування майна організації.

Нестійкий фінансовий стан організації спричиняє ризики неплатежів та початку процедури банкрутства. Таким чином, підтримання достатнього рівня фінансової стійкості підприємства є однією з найпріоритетніших загальноекономічних проблем.

Стійке фінансове становище окремих підприємств відіграє важливу роль у формуванні економіки цілої країни, адже саме безперебійне функціонування та розвиток підприємств є опорою сильної ринкової економіки. При цьому погіршення фінансової стійкості одного окремого підприємства, що призводить до ризику неплатежів, веде до погіршення становища всіх його контрагентів, а також несплати податкових платежів та внесків у позабюджетні фонди [30].

Більше того, нестійке фінансове становище організацій призводить до загального зниження купівельного попиту внаслідок адресних затримок щодо виплати заробітної плати, простроченої заборгованості постачальникам тощо.

Розглянемо значення фінансової стійкості для різних елементів економічної системи:

- співробітники підприємства зацікавлені у своєчасному отриманні заробітної плати та допомоги. Безперебійна система виплат працівникам створює почуття фінансової стабільності та впевненості у завтрашньому дні, таким чином збільшується фонд споживання, формується платоспроможний попит, у тому числі підвищується кредитна активність працівників. В умовах безробіття стабільне функціонування та розвиток підприємства забезпечує появу нових робочих місць;

- покупці зацікавлені у дотриманні безперебійності постачання, оскільки так само планують свою господарську діяльність та певний обсяг продажів своїм клієнтам. Порушення умов поставок створить цілий ланцюжок, коли кілька посередників не матимуть змоги здійснювати роботу;

- постачальники організації повинні бути впевнені в оплаті здійснених відвантажень. Фінансові труднощі підприємства спричинять ризик неплатоспроможності постачальників, а ті, у свою чергу, так само не зможуть розрахуватися за зобов’язаннями;

- обслуговуючі комерційні банки також планують платежі з урахуванням своєчасного погашення виданих кредитних зобов’язань. Масова неплатоспроможність клієнтів банку може призвести до банкрутства самої кредитної організації, причому вкладники залишаться без вкладених коштів;

- важливість фінансової стійкості для власників підприємства виявляється у забезпеченні певної прибутковості вкладеного капіталу, крім того, ринкова вартість акцій фінансово стійкої організації суттєво перевищує вартість акцій компанії-банкрута;

- потенційні інвестори особливо ретельно ставляться до показників фінансової стійкості підприємства, на підставі чого вони приймають рішення про інвестування коштів у даний бізнес.

Виходячи з розглянутих прикладів, можна зробити висновок, що фінансова стійкість є важливим фактором розвитку як окремо взятих організацій, так і економіки в цілому.

Дослідження фінансової стійкості організації дозволяє визначити, наскільки є ефективним управління фінансовими ресурсами у звітному періоді. Незважаючи на те, що недостатня фінансова стійкість створює ризик неплатоспроможності, то зайва фінансова стійкість є істотною перешкодою для розвитку підприємства, що обтяжує організацію зайвими витратами та резервами.

Виходить, що сутність фінансової стійкості виявляється у ефективному формуванні, розподілі та використанні фінансових ресурсів, що забезпечує достатній рівень платоспроможності та кредитоспроможності, при цьому створюючи можливості економічного розвитку за рахунок зростання прибутку та капіталу.

У ході господарського життя підприємства його фінансова стійкість безперервно змінюється, підприємство залучає та погашає зобов’язання, нарощує та скорочує величину активів, отримує прибутки або збитки від своєї діяльності. Ці економічні процеси без належного контролю можуть призвести до плавного погіршення фінансового стану підприємства [37].

Для раціонального управління фінансовим станом необхідно знати нормативні значення оціночних показників і оперативно стежити за їх зміною. На підставі такої інформації керівник може ефективно управляти фінансовими потоками ресурсів, виявляти напрями розвитку та зміцнення фінансового стану

підприємства для уникнення кризових ситуацій, зокрема, ймовірності банкрутства.

1.2. Оцінка фінансової стійкості як основа для прийняття управлінських рішень

Оцінка фінансової стійкості організації з метою прийняття управлінських рішень спрямована на підтримку такого стану фінансових ресурсів, їх розподілу та використання, яке забезпечувало б безперебійну діяльність організації та сприяло її розвитку [12].

Метою аналізу фінансової стійкості є постійний моніторинг за фінансовим станом підприємства та формування рекомендацій щодо його покращення. Як правило, основним джерелом інформації для проведення аналізу фінансової стійкості підприємства є бухгалтерський баланс, оскільки аналіз фінансового стану підприємства починається з порівняння показників, представлених у бухгалтерському балансі. Насамперед проводитися аналіз валюти балансу [1].

Оцінка фінансової стійкості проводитися шляхом застосування абсолютних та відносних показників [4].

1. Система показників застосовується для формування запасів з метою деталізації різних видів джерел фінансування - власні кошти підприємства, залучені кошти у вигляді короткострокових і довгострокових кредитів, позик.

а) а) Кількість власних оборотних активів на підприємстві наприкінці розрахункового періоду, яка визначається як різниця між власним капіталом і необоротними активами.

б) Наявність власних та довгострокових позикових джерел фінансування запасів, що визначається як сума власних оборотних коштів і довгострокових кредитів та позик.

в) Загальний обсяг основних джерел формування запасів, який

розраховується як сума власних та довгострокових позикових джерел фінансування запасів, а також короткострокових кредитів і позик.

Далі можна визначити три показники забезпеченості запасів джерелами їхнього фінансування [23]:

1. Надлишок (+), нестача (-) власних оборотних засобів (ВОЗ).

2. Надлишок (+), нестача (-) власних та довгострокових джерел фінансування запасів (ВДД).

3. Надлишок (+), нестача (-) загальної величини основних джерел покриття запасів (ОДЗ).

Наведені показники забезпеченості запасів відповідними джерелами фінансування трансформуються у трифакторну модель (М=ВОС; ВДД; ОДЗ), яка характеризує тип фінансової стійкості підприємства [17]. У таблиці 1.1 подано типи фінансової стійкості підприємств.

Таблиця 1.1

Типи фінансової стійкості підприємств

Тип фінансової стійкості / Показники	Абсолютно стійкий фінансовий стан	Нормальна стійкість фінансового стану	Нестійкий фінансовий стан	Кризовий фінансовий стан
1	2	3	4	5
Надлишок (нестача) власних оборотних коштів	>0	<0	<0	<0
Надлишок (нестача) власних та довгострокових позикових джерел фінансування запасів	>0	>0	<0	<0
Надлишок (нестача) загальної величини основних джерел формування запасів	>0	>0	>0	<0
Тривимірний показник типу фінансової стійкості	(1, 1, 1)	(0, 1, 1)	(0, 0, 1)	(0, 0, 0)
Коротка характеристика типу фінансової стійкості підприємств	Характерно повне покриття запасів власними оборотними засобами	Характерно повне покриття запасів власними оборотними засобами та довгостроковим и позиковими джерелами	Характерне покриття запасів за рахунок основних джерел формування запасів	Запаси не покриваються джерелами їх формування, підприємство має ризик банкрутства

Основною перевагою цієї оцінки є повнота огляду фінансового стану підприємства, що дає найбільш достовірну оцінку її фінансової стійкості [34].

2. Відносні показники фінансової стійкості характеризують ступінь залежності підприємства від зовнішніх інвесторів та кредиторів. Керівники підприємств зацікавлені в оптимізації власного капіталу та в мінімізації позикових коштів у загальному обсязі фінансових джерел [9].

Фінансова стійкість підприємства-позичальника оцінюється кредиторами за величиною власного капіталу та ймовірністю запобігання банкрутству.

Поруч із абсолютними величинами, виробляється визначення ступеня стійкості фінансового становища підприємства виходячи з фінансових коефіцієнтів. Для розрахунку показників використовується співвідношення даних абсолютних величин активу та пасиву бухгалтерського балансу.

Для оцінки фінансової стійкості використовується система фінансових коефіцієнтів, подана у додатку Б [20].

Для оцінки майна підприємства у повному обсязі та характеристики незалежності кожного його активу окремо проводять аналіз таких показників, як коефіцієнти фінансової стійкості, які допомагають так само встановити достатність рівня стійкості у фінансовому відношенні досліджуваного підприємства.

Співвідношення між активами та зобов’язаннями без урахування їхньої структури характеризуються більш простими коефіцієнтами фінансової стійкості. Одним із важливих показників є коефіцієнт автономії.

Проведення аналізу стійкості фінансового стану підприємства на певну дату допомагає встановити, чи управління його фінансовими ресурсами відповідає затвердженим вимогам і нормам протягом звітного періоду, що передує даній даті [16].

Значним є відповідність стану ресурсів фінансування потребам, необхідні повноцінного розвитку підприємства, та її відповідності кон’юнктурі ринку.

Недостатній рівень фінансової стійкості призводить до зниження платоспроможності та подальшої неплатоспроможності підприємства,

недостатності або відсутності фінансових ресурсів, необхідних для зростання та розвитку виробництва, і навпаки, їх надлишок може створювати перешкоди для зростання та розвитку виробництва, яке починає спрямовувати кошти на створення резервів та накопичення зайвих запасів.

1.3. Підходи до управління фінансовою стійкістю підприємства

Найбільш відомими підходами до управління фінансовою стійкістю підприємства є процесний, системний, ситуаційний, комплексний, кількісний, функціональний, адміністративний, маркетинговий, динамічний, відтворювальний, нормативний, рис.1.5.

Ці підходи є універсальними, кожен із них дозволяє розглядати організацію під різним кутом. Насправді для ухвалення рішення варто використовувати кілька підходів. Основними підходами є: процесний, системний, ситуаційний, маркетинговий та інших. Розглянемо коротко ці підходи.

Процесний підхід сприймає управління як безперервний ряд взаємопов’язаних функцій: планування, організації, мотивації та контролю.

Функція планування включає ухвалення рішень щодо цілей організації та визначення дій, які члени організації повинні здійснити для їх досягнення. Планування - це процес змін, пов’язаних із подіями, які ще не відбулися, але на які можна вплинути у майбутньому. Іншими словами, планування – це підготовка до роботи ще до того, як вона розпочнеться.

Планування дозволяє усунути негативний ефект невизначеності, зосередити увагу на головних завданнях, домогтися ефективного функціонування, полегшити контроль. Будь-який план повинен дати відповіді такі питання: чому ця робота необхідна, які дії слід зробити, які для цього потрібні ресурси, коли очікується результат.

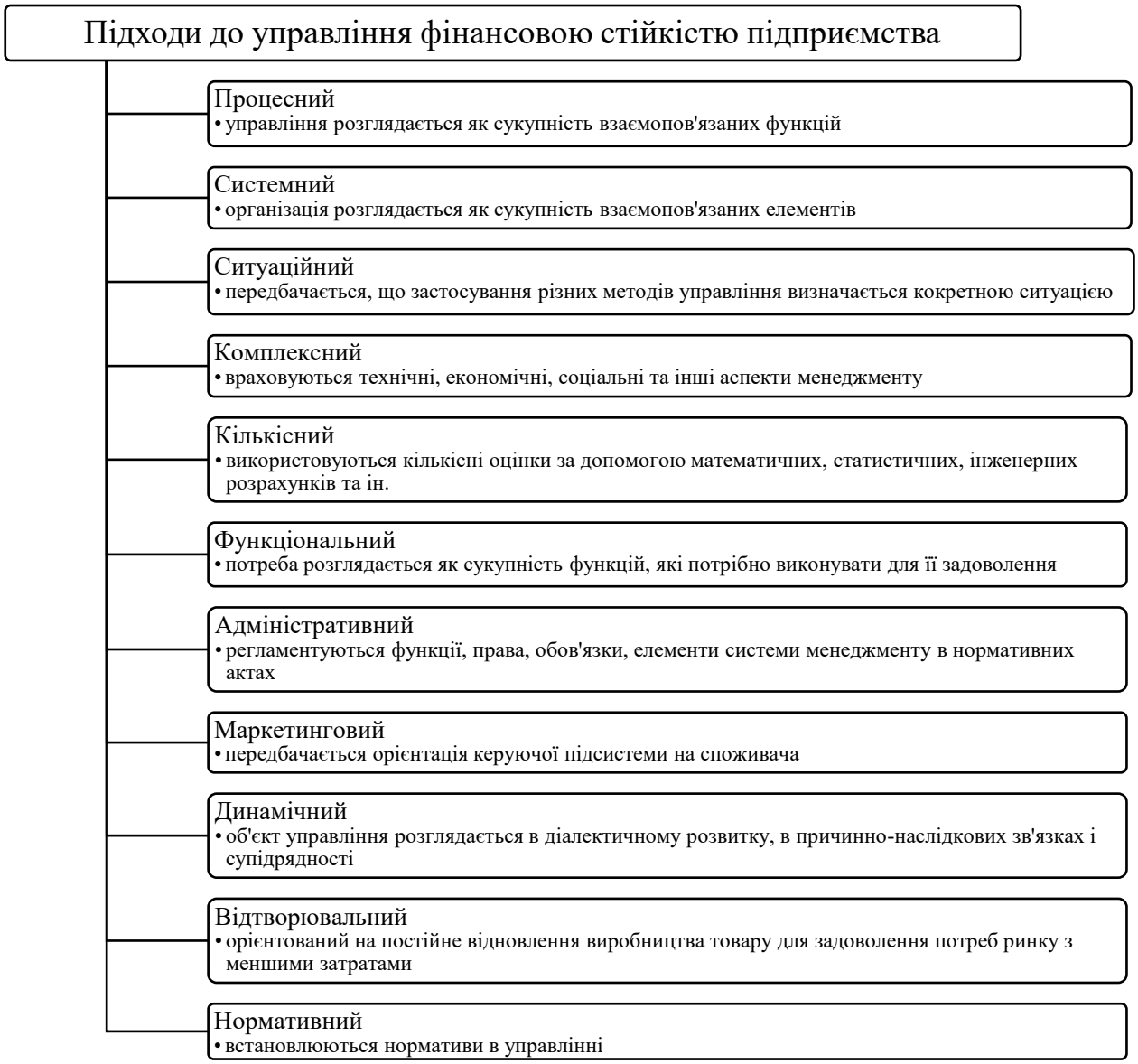

Рис. 1.5. Найбільш відомі підходи до управління фінансовою стійкістю підприємства

У практиці внутрішньофірмового планування виділяють два види планів - стратегічні та оперативні плани. Оперативне планування – це поточне планування, коротко- або середньострокове. Воно забезпечує поточну діяльність підприємства та характеризується високим ступенем деталізації, глибоким опрацюванням рішень щодо ресурсів, термінів тощо. З оперативних планів розробляють робочі графіки, бюджети. Стратегічне планування спрямоване на стратегічний простір діяльності підприємства, спирається на стратегічні цілі.

Стратегічний план забезпечує функціонування підприємства у довгостроковій перспективі та відкриває можливості для розвитку.

Організація - це процес реалізації поставлених завдань, це система взаємозалежної поведінки працівників підприємства. Організація передбачає розстановку працівників, налагодження зв’язків та відносин між елементами системи, розподіл ресурсів. Організація орієнтована на формування структури підприємства і визначення того, хто саме має виконувати ті чи інші завдання. Іншими словами, організація встановлює на підприємстві певний порядок, структурує діяльність та формує підрозділи та служби виходячи з розмірів, цілей, технології та персоналу підприємства. Існує кілька принципів, які слід дотримуватися під час виконання організаційної функції: визначення та деталізація цілей фірми, які були встановлені під час планування; визначення видів діяльності, необхідних для досягнення цих цілей; розподіл різних завдань між працівниками (розподіл праці) та об’єднання їх у керовані робочі групи або підрозділи; координація різних видів діяльності, що доручені кожній групі, шляхом встановлення робочих взаємовідносин, включаючи чітке визначення керівництва (в одного підлеглого не може бути двох начальників), тобто, кожен член групи має знати свої обов'язки та терміни їх виконання, а також хто є його керівником; єдність мети - кожен член організації працює на спільний результат, тобто ніхто не повинен діяти всупереч цілям організації; розмах контролю або менеджменту, - кожен менеджер відповідає за керовану ним кількість працівників.

Таким чином, організація процесу – це друга функція управління. З безлічі значень терміну «організація» у сенсі управлінської функції найчастіше використовуються два визначення: організація - це структура системи у вигляді взаємовідносин, прав, цілей, ролей, видів діяльності та інших чинників, які мають місце тоді, коли люди об’єднані спільною працею; організація - це процес, з якого створюється і зберігається структура підприємства.

Мотивація - це робота менеджера, спрямована на активізацію співробітників підприємства у плані підвищення ефективності їх праці задля

досягнення як особистих цілей, так і цілей організації. Трудова мотивація - це процес стимулювання окремого виконавця чи групи людей до діяльності, спрямований на досягнення цілей організації, до продуктивного виконання прийнятих рішень чи намічених робіт. Для ефективного стимулювання розглядаються три її функції: економічна, соціальна та психологічна.

1) Матеріально-грошове стимулювання – це заохочення працівників грошовими виплатами за результатами праці.

2) Соціальне стимулювання - другим важливим видом стимулювання є соціальне, представляється як матеріальне негрошове. Головною спрямованістю виступають відносини між людьми, виражене у вдячності керівництва за заслуги працівника. Це заохочення матеріально негрошовими стимулами та соціальними відносинами у колективі.

3) Моральне стимулювання є найрозвиненішою і широко застосовуваною підсистемою духовного стимулювання праці та ґрунтується на специфічних духовних цінностях людини. Моральні стимули – це такі стимули, дія які ґрунтуються на потребі людини у суспільному визнанні. Сутністю морального стимулювання є передача інформації про заслуги людини, результати її діяльності в соціальному середовищі. [33; 46]

Отже, складено план організації, створено її структуру, заповнено робочі місця та визначено мотиви поведінки співробітників. Залишається ще один компонент процесу управління, який необхідно додати до функцій управління - контроль.

Контроль - це процес, що забезпечує виявлення та вирішення проблем раніше, ніж вони стануть надто серйозними. Контроль дозволяє керівництву бачити, наскільки успішною є його робота. Це постійне порівняння того, що є з тим, як має бути. Виявлення на більш ранньому етапі несприятливого розвитку подій дозволяє вчасно скоригувати план, посилити вплив на виробничий процес, провести реорганізацію. Існують три види контролю: попередній, поточний, заключний.

Попередній контроль називається тому, що він здійснюється до фактичного початку робіт. Основним засобом здійснення попереднього контролю є реалізація (не створення, а саме реалізація) певних правил, процедур та ліній поведінки. У процесі попереднього контролю можна виявити відхилення від стандартів у різні моменти. Він має два різновиди: діагностичний та терапевтичний. Діагностичний контроль включає такі категорії, як вимірники, зразки, попереджувальні сигнали тощо, що вказують на те, що в організації щось не в порядку. Терапевтичний контроль дозволяє не тільки виявити відхилення від нормативів, а й вжити виправних заходів. Поточний контроль здійснюється під час проведення робіт. Найчастіше об'єктом його є співробітники, а він передусім прерогатива їх безпосереднього начальника. Такий контроль дозволяє уникнути відхилень від запланованих цілей та інструкцій. Для здійснення поточного контролю управлінському апарату потрібен зворотний зв'язок. Усі системи з зворотним зв'язком мають визначені цілі, використовують зовнішні ресурси для внутрішніх потреб, відстежують відхилення від запланованих цілей та вносять корективи для їх досягнення.

Заключний контроль має на меті запобігти помилкам у майбутньому. У процесі заключного контролю зворотний зв'язок використовується після виконання роботи (на відміну від поточного контролю, який здійснюється під час виконання). Хоча заключний контроль проводиться занадто пізно, щоб оперативно реагувати на проблеми, він, по-перше, надає керівництву інформацію для планування аналогічних робіт у майбутньому, а по-друге, сприяє мотивації.

Функція контролю не є кінцевим пунктом всього процесу управління організацією. Насправді такого кінцевого пункту немає взагалі, оскільки кожна управлінська функція рухома іншою. Виникає своєрідний поступовий круговий рух. Наприклад, інформація, отримана у процесі контролю, може використовуватися на етапі планування, організації та мотивації працівників.

Таким чином, процесний підхід включає чотири основні функції управління: планування, організацію, мотивацію, контроль. Розглянемо сутність системного та ситуаційного підходів (рис.1.6).

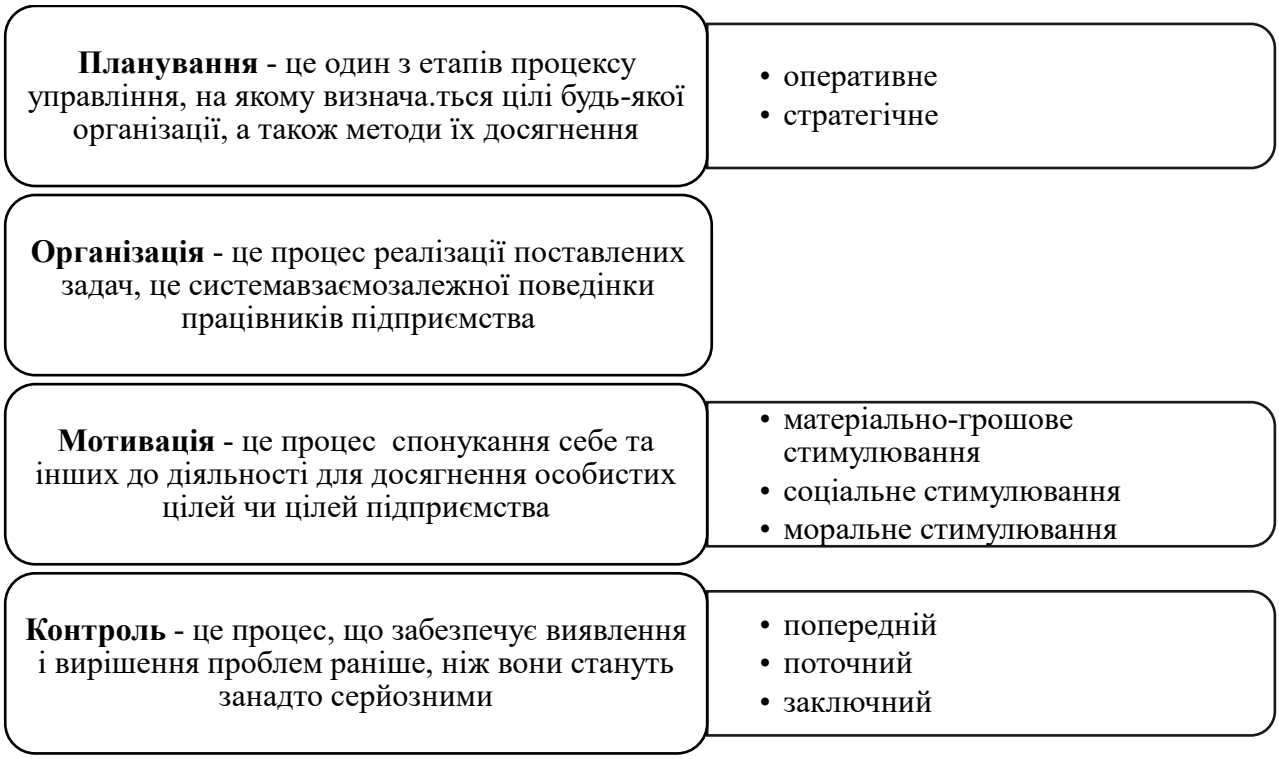

Рис. 1.6. Основні функції управління організацією

У системному підході акцентується, що керівники повинні сприймати організацію як сукупність взаємозалежних елементів, таких як люди, структура, завдання та технології, які спрямовані на досягнення різних цілей в умовах змінного зовнішнього середовища. Іншими словами, системний підхід не є просто набором рекомендацій чи принципів для керівників, а є способом мислення щодо організації та управління. Ситуаційний підхід зосереджується на тому, що придатність різних методів управління залежить від конкретної ситуації. Оскільки існує безліч факторів як у самій організації, так і в навколишньому середовищі, не існує єдиного «найкращого» способу управління організацією. Найефективніший метод у конкретній ситуації - це той, який найкраще відповідає цим умовам. Як і системний підхід, ситуаційний не є простим набором вказівок; це скоріше спосіб аналізу організаційних проблем і пошуку їх рішень. Він також зберігає концепцію управління, яка застосовується

до всіх організацій, але визнає, що хоча загальний процес однаковий, конкретні прийоми, які має використовувати керівник для досягнення цілей організації, можуть суттєво варіюватися.

Ситуаційний підхід прагне поєднати конкретні прийоми та концепції з певними ситуаціями, щоб максимально ефективно досягти цілей організації. Він зосереджується на відмінностях, що виникають у різних організаціях та всередині самих організацій. Цей підхід намагається виявити значущі змінні ситуації та дослідити, як вони впливають на ефективність організації.

Одним з ключових підходів до управління фінансовою стійкістю підприємства є маркетинговий підхід. Управління маркетингом охоплює аналіз, планування, реалізацію та контроль заходів, спрямованих на встановлення, зміцнення та підтримку вигідних обмінів з цільовими покупцями для досягнення цілей організації. Управління маркетингом може здійснюватися через п’ять різних концепцій: концепцію вдосконалення виробництва, концепцію вдосконалення товару, концепцію інтенсифікації комерційних зусиль, концепцію маркетингу та концепцію соціально-етичного маркетингу.

Підприємство має розробити таку структуру служби маркетингу, яка може взяти на себе всю маркетингову роботу, включаючи планування. Великі організації, які діють на більш стабільних ринках, з метою забезпечення більшої інтеграції часто використовують більш централізовані структури. Виконання функцій маркетингу здійснюється у відділі маркетингу та може бути організовано по-різному. Найчастіше використовуються такі форми організації роботи підрозділів маркетингу: функціональна, географічна, продуктова, ринкова, матрична, (рис. 1.7).

Організація маркетингу включає: побудову структури управління маркетингом; підбір спеціалістів з маркетингу належної кваліфікації; розподіл завдань, прав та відповідальності серед співробітників маркетингових служб; створення умов ефективної роботи співробітників маркетингових служб (організація їх робочих місць, надання необхідної інформації, засобів оргтехніки та інших.); налагодження ефективної взаємодії маркетингових та інших служб.

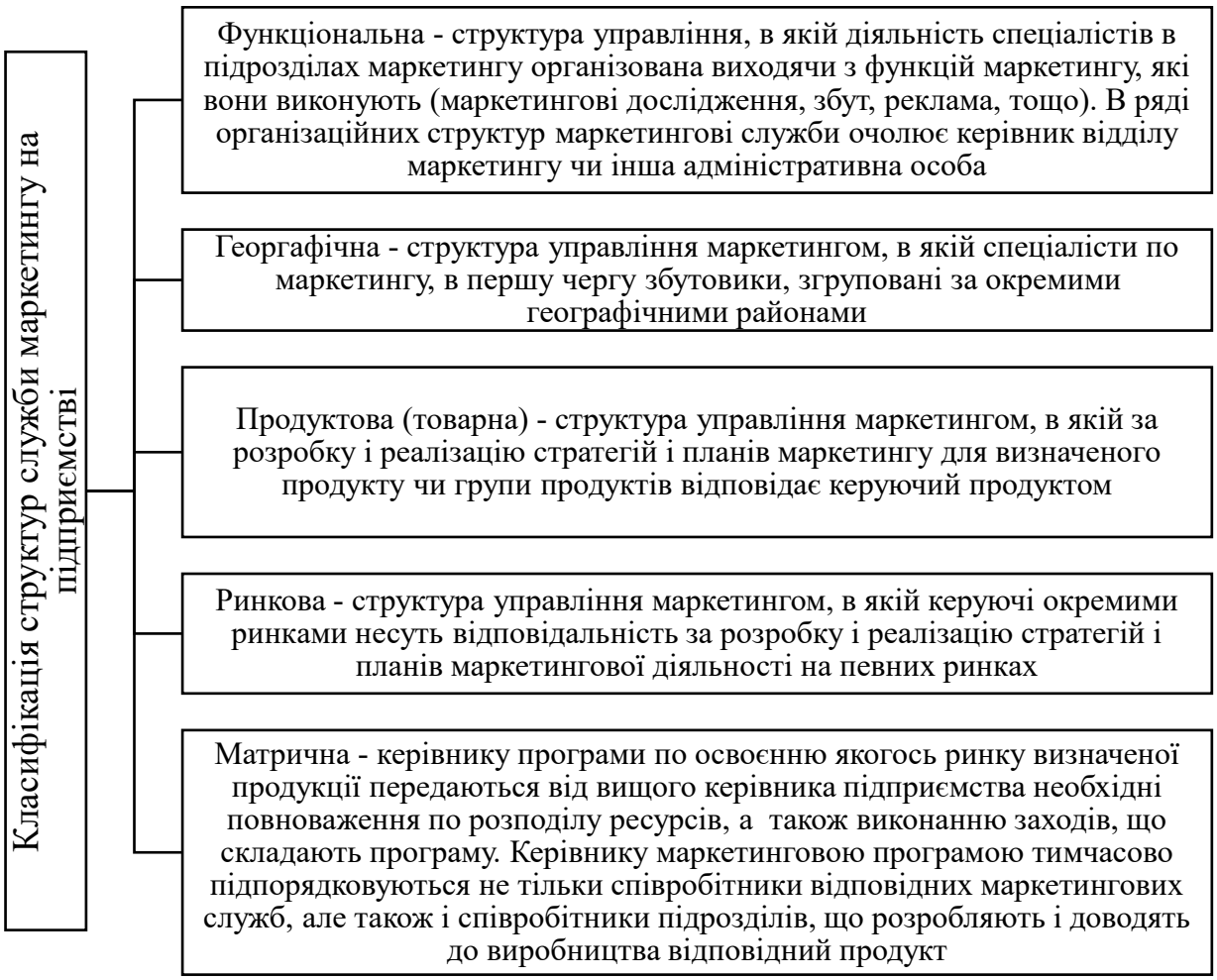

Рис. 1.7. Структури служби маркетингу

Таким чином, маркетинг є провідною функцією, що визначає технічну, виробничу політику підприємства, стиль та характер управління усією підприємницькою діяльністю. Фахівці з маркетингу перебувають на початку, а не лише наприкінці виробничого циклу.

Вони повинні встановити і довести до кожного інженера та конструктора, яким споживач хоче бачити даний продукт, яку ціну він готовий платити і де і коли буде потрібно цей продукт [56; 36].

Маркетингові служби впливають на реалізацію всіх найважливіших функцій підприємства. Сучасне підприємство може досягти успіху лише в тому випадку, якщо враховує запити споживачів. Для підвищення ефективності необхідно досліджувати та задовольняти якомога більше вимог покупців.

Маркетинг займається вивченням поведінки споживача, що охоплює його потреби та вимоги.

Вивчення споживачів починається з вивчення потреб. Найбільшу поширеність набула ієрархія потреб Маслоу. За цією системою потреби зростають від фізіологічних (голод, холод, спрага), через потребу самозбереження (безпека, захист), соціальні потреби, потреби самоповаги (соціальний статус, визнання) до потреб у самоствердженні (самореалізація та саморозвиток). Виявлення потреб - одне з ключових цілей маркетингового дослідження. Коли маркетолог виявляє потребу споживача, він може передбачити його подальшу поведінку та ймовірність покупки конкретного товару. У дослідженнях споживачів важливу роль відіграють мотиваційні чинники покупки. До таких факторів належать: мотив вигоди (бажання людини збагачитися), мотив зниження ризику (потреба в безпеці), мотив визнання (потреба в статусі та престижу), мотив зручності (прагнення покращити своє життя), мотив свободи (потреба в незалежності) та, нарешті, мотив пізнання (потреба в розвитку) [56; 67].

Важливу роль грає дослідження конкурентів та структури ринку. Першим етапом у дослідженні конкурентів має стати оцінка ступеня конкуренції на вибраному ринку (досконала, недосконала конкуренція чи монополія). Далі слід переходити до конкурентів. Необхідно визначити, яку частину ринку контролює конкурент, як швидко відбувається його розвиток, яка якість його товарів, їхня ціна, форма реклами та збуту, а також технічна підтримка. При правильно проведеному дослідженні можна виявити недоліки та переваги конкурента, а також дізнатися про його сильні й слабкі сторони, що безсумнівно вплине на прибуток і розвиток компанії. Вивчення фірмової структури ринку включає аналіз постачальників і посередників, без яких підприємство практично не може функціонувати в сучасних умовах. Постачальник - це окрема особа чи організація, що постачає підприємству необхідну сировину, устаткування, інформацію. Крім того, структура ринку включає вивчення транспортних

компаній, страхових організацій та ін. Це допомагає підприємству відразу відчути себе впевненіше на ринку.

Дослідження ринку має на меті вивчення співвідношення попиту та пропозиції на товар, визначення ємності ринку, частки конкурентів на ринку, сегментацію ринку та аналіз кон'юнктури. Основна мета вивчення кон'юнктури ринку полягає у встановленні зв'язку між діяльністю підприємства та ринком, а також у забезпеченні балансу між попитом і пропозицією. Кон'юнктурне дослідження охоплює оцінку ринкових умов у поточний момент, прогноз змін показників ринку, а також рекомендації щодо діяльності підприємства у відповідь на зміни на ринку. Ємність ринку розглядається як можливий обсяг реалізації. Маркетингова служба аналізує показники потенціалу ринку, обробляє дані та на їх основі прогнозує зростання або зменшення потенціалу ринку, що, у свою чергу, впливає на обсяг продукції, що виробляється підприємством.

Сегментація ринку — це процес розподілу ринку на окремі сегменти для збуту товарів. Сегментація здійснюється за різними критеріями: географічними (враховується розмір регіону, щільність та чисельність населення); демографічними (беруться до уваги статеві характеристики населення); соціально-економічними (аналізуються рівень освіти, професії та доходи населення); психологічними (розглядаються особливості кожного індивіда).

Таким чином, вивчаючи різні аспекти, з якими стикається підприємство, маркетинг допомагає зекономити кошти на пробні випуски товарів у неефективних зонах. Хоча підприємство витрачає певні суми на дослідження, ці витрати потім повністю окупаються. Це підкреслює роль маркетингових досліджень у підвищенні ефективності.

Розглянемо суть комплексу маркетингу. Під комплексом маркетингу слід розуміти сукупність практичних заходів впливу на ринок або пристосування діяльності підприємства до ситуації на ринку, а також своєчасного гнучкого реагування на її зміни. Комплекс маркетингу - це набір контрольованих маркетингових функцій, які підприємство використовує для досягнення бажаних змін у характеристиках цільового ринку. Це поняття вперше ввів у теорію

маркетингу професор Н. Борден з Гарвардської школи бізнесу. У зарубіжній теорії та практиці саме комплексу маркетингу, званому marketing-mix, приділяється особлива увага, причому він найчастіше розглядається у формі принципу «чотири пі», що є поєднанням наступних чотирьох складових: PRODUKT, PRICE, PLACE, PROMOTION (рис. 1.8).

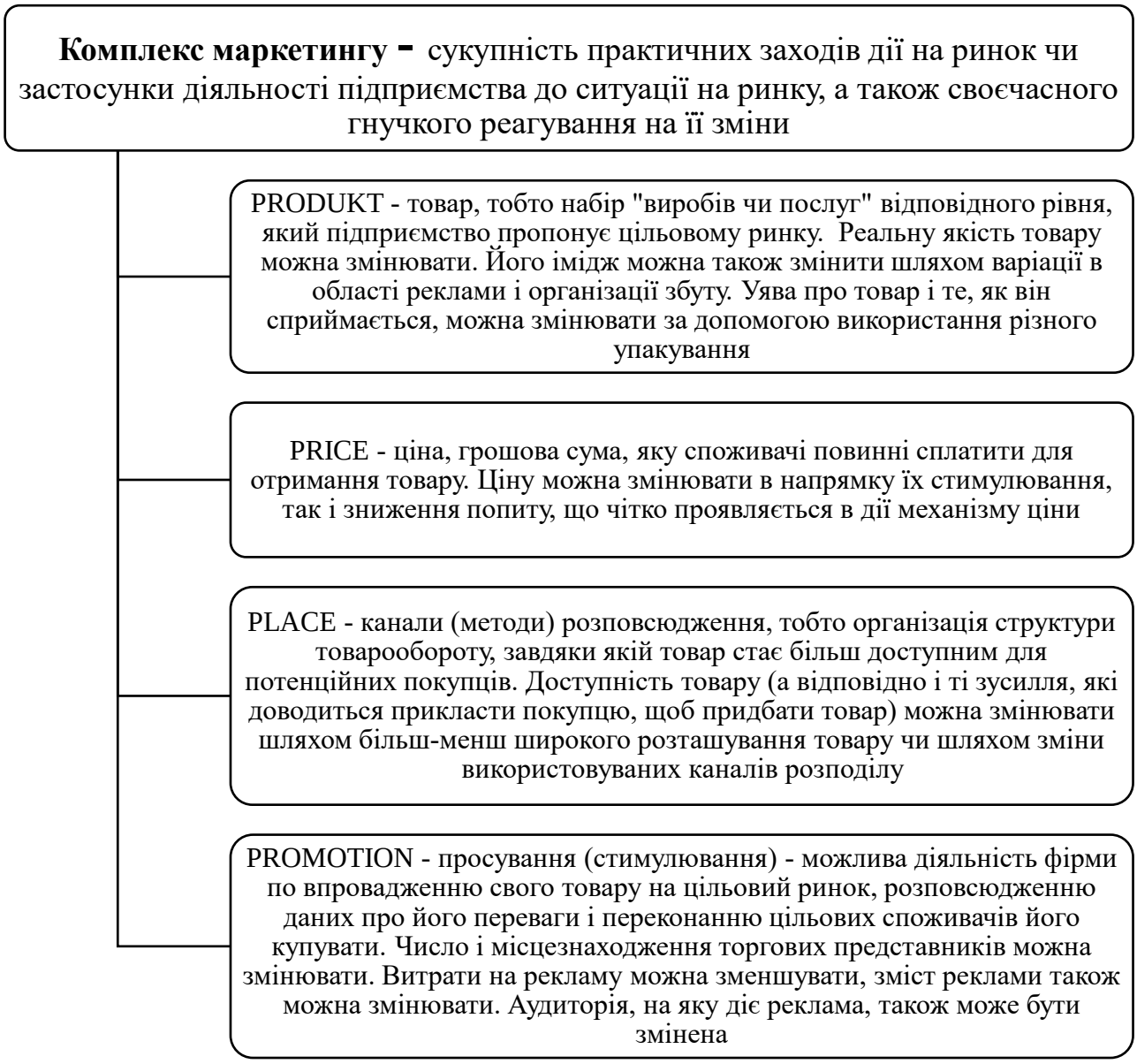

Рис. 1.8. Поняття комплексу маркетингу та його складові

Комплекс маркетингу формується на основі результатів маркетингових досліджень, які надають необхідну інформацію про макро- і мікросередовище, ринок та власні можливості підприємства. Складовими комплексу маркетингу є:

товарна політика, комунікаційна політика (просування товару на ринку), збутова (дистрибуційна) політика, цінова політика та кадрова політика.

При розробці товарної політики основними завданнями є: інновації (створення нових товарів або оновлення існуючих), забезпечення якості та конкурентоспроможності товарів; оптимізація товарного асортименту, вирішення питань щодо товарних марок, створення ефективної упаковки (для відповідних видів продукції), аналіз життєвого циклу товару та управління ним.

Збутова політика - це стратегія, основне завдання якої полягає у виборі каналу розподілу товару (збутового каналу) та прийнятті рішення про стратегію збуту. Вибір збутового каналу пов’язаний із визначенням способу збуту - через посередників (непрямий збут) або безпосередньо (прямий збут). Канал розподілу, за суттю, представляє собою шлях переміщення товару від виробника до споживача. На цьому шляху торгові організації або окремі особи можуть приймати на себе (або передавати) право власності на товар до його продажу кінцевому споживачу.

Існує три типи стратегій: інтенсивний збут - це стратегія розподілу споживчих товарів повсякденного попиту, які призначені для широкої аудиторії; винятковий збут - організується для розподілу нових товарів, які позиціонуються як ексклюзивні та дорогі моделі; селективний збут – пов’язаний з оптимізацією кількох торгових посередників, щоб забезпечити необхідне охоплення ринку і контролювати діяльність оптовика або роздрібного торговця.

Цінова політика, яка є складовою частиною комплексу маркетингу, розробляється з урахуванням цілей компанії, а також зовнішніх і внутрішніх факторів, що впливають на формування цін. Це включає характер попиту, витрати на виробництво, розподіл і реалізацію товару, а також інтуїтивну та реальну вартість товару, політику конкурентів тощо. Розробка цінової політики передбачає встановлення початкової ціни на товар і своєчасну корекцію цін, щоб адаптувати їх до змінюваних ринкових умов, можливостей компанії, її стратегічних цілей і завдань.

Для підвищення фінансової стійкості необхідне застосування кількох

підходів під управління підприємством. У разі неефективного управління, підприємство буде зазнавати збитків і буде змушене піти з ринку.

В основі стратегії фінансування майна лежить вибір джерел (внутрішніх та зовнішніх) власних та позикових засобів для розвитку бізнесу. Капітал є важливим компонентом успіху будь-якого бізнесу, його вартість орієнтована на подальше економічне зростання підприємства [29].

Таким чином, у питанні розробки та реалізації стратегії фінансування майна центральне місце займає проблема оптимальної структури капіталу.

За допомогою застосування фінансових коефіцієнтів фінансової стійкості можна здійснити аналіз структури майна підприємства, джерел його формування. Для аналізу можна застосовувати аналітичну таблицю, у якій розраховуються коефіцієнти, як на початок, так і на кінець звітного періоду, та їх зміни [11].

Стратегія фінансування майна підприємства виділяє такі підходи:

1. «Помірна стратегія фінансування»;
2. «Ризкована стратегія фінансування»;
3. «Ідеальна стратегія фінансування»;
4. «Агресивна стратегія фінансування (стратегія розвитку)»;
5. «Нормативна стратегія фінансування».

З метою проведення аналізу за вищевказаними підходами фінансування майна підприємства виділяють такі показники:

- необоротні активи (НА);
- власний капітал (ВК);
- поточні оборотні активи (ПА);
- системна (нормативна) частина оборотних активів (СЧ);
- варіююча (ненормована) частина оборотних активів (ВЧ);
- довгострокові пасиви (ДП);
- довгострокові кредити та позики (ДКП);
- короткострокові зобов’язання (КЗ);
- власний оборотний капітал (ВОК).

1. При застосуванні підходу з помірною стратегією фінансування відбувається формування підприємством необоротних активів за рахунок власних фінансових джерел та довгострокових пасивів (ДП), тобто кредитів та позик. Слід зазначити, що ці джерела фінансування для придбання необоротних активів повинні забезпечувати повне їхнє покриття.

Величина оборотних коштів при використанні цієї стратегії фінансування формується за рахунок наявних у підприємства короткострокових зобов'язань, з яких більшу частину мають складати короткострокові кредити та позики за оптимальною вартістю. Кредиторську заборгованість має повністю покривати дебіторська заборгованість та у структурі валюти бухгалтерського балансу їхня питома вага не повинна перевищувати 15%.

На рисунку 1.9 представлена дана модель управління підприємством його оборотними активами у графічному зображенні, що має вигляд матриці.

А	П	
ВА	ДП	ДП = ВК + ДКП
ТА	КО	ТА = КО ВОК = 0
		ВОК = 0

Рис. 1.9. Помірна стратегія фінансування майна

Вибір цієї моделі стратегії фінансування майна передбачає відсутність власного оборотного капіталу, що свідчить про нестійкий фінансовий стан підприємства.

Якщо розглядати цю модель з точки зору ліквідності та платоспроможності, то така модель несе ризик через те, що у разі якщо кредитори вимагатимуть термінової оплати боргів, підприємство буде змушене продати частину необоротних активів для погашення поточної кредиторської заборгованості, що спровокує різке скорочення обсягів виробництва, а, отже, призведе до скорочення прибутку.

2. Ризикована стратегія фінансування майна підприємства характеризується тим, що необоротні активи формуються за рахунок власного капіталу,

довгострокових кредитів та позик, та частково за рахунок короткострокового кредиту чи позики.

Вибір цієї стратегії характеризується тим, що довгострокових пасивів недостатньо для повного покриття необоротних активів. При цьому оборотні активи формуються за рахунок величини короткострокового кредиту (позики), що залишилася, а більшою мірою і кредиторської заборгованості.

На рисунку 1.10 ця модель представлена у вигляді матриці. Для підприємств, що застосовують при формуванні оборотних коштів дану модель, характерна наявність недостатності фінансування, необхідної при формуванні поточних активів. В результаті, у підприємства виникає накопичення простроченої кредиторської заборгованості (КЗ), що призводить до підвищення ризику застосування штрафних санкцій, накопичення за ними не сплачених сум.

А	П	
НА	ДП	ДП < НА
		ТА < КЗ
	КЗ	НА=1/3КЗ+ДКП+ВК
ПА		ВОК=(-)

Рис.1.10. Схема «ризикованої стратегії фінансування майна»

До характерних особливостей цієї моделі належать:

- наявність негативних показників власних оборотних коштів, що вказує на формування всіх оборотних активів за рахунок залучення позикових коштів, внаслідок чого більша частина отриманих короткострокових кредитних та позикових ресурсів спрямовується на покриття необоротних активів і це, зрештою, сприяє зниженню рівня фінансової стійкості підприємства.

- виникнення потреби у додатковому залученні короткострокових зобов’язань, що змушує підприємство накопичувати кредиторську заборгованість, провокуючи її зростання.

- поява у підприємства нестачі в оборотних активах, що може призводити до скорочення виробничих потужностей, і, відповідно, сприятиме зниженню обсягів реалізації продукції, рентабельності та прибутку.

Підприємства, що застосовують ризиковану стратегію фінансування, як правило, не належать до платоспроможних.

Отже, не бажано використовувати помірну чи ризиковану стратегію фінансування майна підприємствами, оскільки їх застосування не сприяє формуванню їхнього стабільного фінансового стану, не допомагає їм успішно працювати та просувати свою продукцію на ринку, особливо за наявності підприємств-конкурентів.

3. Ідеальна стратегія фінансування майна підприємства приваблює низьким рівнем ризику виникнення його неплатоспроможності з можливістю підтримки середніх показників рівня рентабельності, проте при цьому відсутня можливість забезпечення високих показників рентабельності.

Застосування цієї стратегії фінансування дозволяє покрити за рахунок довгострокових пасивів (ДП) повністю необоротні активи та понад 50% усіх поточних активів підприємства, а це, у свою чергу, дозволяє за рахунок власного капіталу та залучених довгострокових кредитних коштів набувати необхідних виробничих запасів, при цьому за рахунок короткострокових боргових зобов’язань здійснюється покриття невеликої частки поточних активів, у тому числі грошових коштів та дебіторської заборгованості. На рисунку 1.11 представлено у графічному вигляді модель ідеальної стратегії управління оборотними активами.

	А	П		
	НА	ДП		ДП =НА+СЧ
А	СЧ		ВОК	ВЧ=КЗ
	ВЧ	КЗ		НА < ДП
				ВК < НА
				ВОК = СЧ

Рис. 1.11. Схема «ідеальної стратегії фінансування майна»

До основних характеристик ідеальної стратегії фінансування майна підприємства належать:

- наявність необхідної величини власного капіталу у підприємства, здатного покрити всі витрати на необоротні активи і що дозволяє набувати значної частки оборотних коштів за рахунок власних ресурсів;

- достатність власного капіталу та довгострокових активів, а також наявність невеликої частки короткострокових зобов'язань, оскільки відсутня необхідність у даному джерелі фінансування та, відповідно, у його накопиченні;

- збереження та підтримання рентабельності та прибутку на достатньому рівні, що дозволяє підприємству поповнювати на постійній основі джерела власного фінансування завдяки ефективному здійсненню ним своєї виробничо-фінансової діяльності, забезпечуючи тим самим необхідний рівень і стабільність фінансового стану.

4. Найбільш раціональною та ефективною вважається агресивна стратегія фінансування майна підприємства - «стратегія розвитку». Вона не тільки дозволяє підприємству забезпечувати фінансові та виробничі потреби, але й дає можливість накопичувати інвестиційний капітал, впроваджувати на виробництві ефективне та сучасне обладнання, утримувати за рахунок власних фінансових джерел соціальну сферу.

Застосування цієї моделі стратегії фінансування майна дозволяє за рахунок довгострокових пасивів (ДП) покривати не тільки всі необоротні активи, але також системну частину та 50% частини поточних активів підприємства, що варіює.

Фінансову стійкість підприємства та його високий рівень платоспроможності забезпечують рівність величини власного оборотного капіталу (ВОК) та суми системної частини поточних активів з 50% частини поточних активів, що варіює. При цьому регулювання рентабельності роботи та оборотності поточних активів підприємства здійснюється на оптимальному рівні.

На рисунку 1.12 представлено графічне зображення у вигляді матриці моделі агресивної стратегії управління.

<table>
<tr><td></td><td>А</td><td>П</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td></td><td>НА</td><td>ДП</td><td></td><td>ДП =НА+СЧ+0,5ВЧ</td></tr>
<tr><td rowspan="3">ПА</td><td>СЧ</td><td rowspan="2"></td><td rowspan="2">ВОК</td><td>ВЧ>КЗ</td></tr>
<tr><td rowspan="2">ВЧ</td><td>НА < ДП</td></tr>
<tr><td>КЗ</td><td></td><td>ВК > НА</td></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td>ВОК = СЧ+0,5ВЧ</td></tr>
</table>

Рис. 1.12. Схема «агресивної стратегії фінансування майна»

5. Вітчизняним підприємствам рекомендується до застосування нормативна стратегія фінансування майна підприємства, оскільки саме ця модель здатна забезпечити фінансову стійкість і мінімальний рівень ліквідності. На рисунку 1.13 представлено графічне зображення цієї моделі.

<table>
<tr><td>А</td><td>П</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="2">НА</td><td rowspan="2">ДП</td><td>ДП =НА+0,1ПА</td></tr>
<tr><td>ВА<ДП</td></tr>
<tr><td rowspan="3">ПА</td><td>ВОК</td><td>КО < ПА</td></tr>
<tr><td rowspan="2">КЗ</td><td>ВОК = 0,1ПА</td></tr>
<tr><td></td></tr>
</table>

Рис. 1.13. Схема «нормативної стратегії фінансування майна»

До основних характеристик нормативної стратегії фінансування майна підприємства належать:

- мінімально можливу фінансову стабільність підприємству забезпечує власний оборотний капітал (ВОК);
- розмір поточних активів на 10% повинен перевищувати короткострокові зобов’язання та, відповідно, показник поточної ліквідності повинен фіксуватись на рівні не менше 1,1. Зазначимо, що у відповідність до вимог методологічних положень коефіцієнт поточної ліквідності не повинен бути нижчим за 2,0. Слід враховувати, що мінімально допустимим рівнем платоспроможності є показник не нижче 2,9 і неможливе забезпечення цієї величини при обсязі поточних активів з коефіцієнтом забезпеченості не вище 0,1;
- розмір коефіцієнта забезпеченості поточних активів не повинен бути

нижчим за 0,5, оскільки для забезпечення фінансового стану підприємства на нормальному рівні перевищення оборотних коштів над короткостроковими зобов'язаннями має бути не менше ніж у 2 рази;

- нарощування власного капіталу (ВК) має здійснюватися за рахунок підвищення рентабельності та прибутку підприємства або за рахунок додаткового залучення довгострокових зобов'язань – кредитів та позик;
- залучення короткострокових кредитів та позик, що дозволить збільшити розмір короткострокових боргових зобов'язань.

Використання даної моделі стратегії фінансування майна дозволяє підприємству досягти високого рівня ліквідності та фінансової стійкості. Однак може відзначатися незначне зменшення оборотності поточних оборотних активів (ПА) через досить високий обсяг у структурі балансу підприємства.

При виборі слід звертати увагу на зміст фінансової стратегії, оскільки це допоможе побудувати потенційно гнучку і позиційну систему діяльності підприємства, спрямовану на досягнення поставлених цілей і завдань незалежно від впливу зовнішніх чи внутрішніх чинників.

Наприклад, не постійний потік коштів через високу дебіторську заборгованість може впливати на рівень фінансової стійкості підприємства.

Таким чином, після проведення аналізу фінансової стійкості підприємства необхідно застосовувати методи підвищення фінансової стійкості підприємства для подальшого його стабільного функціонування.

Існує безліч різноманітних, чітко сформульованих моделей оцінки, ризику банкрутства, чого не можна сказати про методи оцінки фінансової стійкості підприємства [5; 17].

При цьому виділяють такі тенденції у методах оцінки фінансової стійкості:

- використання певних абсолютних та відносних показників;
- використання балансової моделі;
- використання матричних балансів.

Для першого методу оцінки фінансової стійкості підприємства характерне використання абсолютних та відносних показників, аналіз їх відхилень від

необхідних значень. Наприклад, виділяють загальну величину запасів та витрат і протиставляють їй величину різним джерелам формування запасів та витрат.

Існують такі джерела формування запасів та витрат:

- величина власних оборотних коштів (ВОК), яка визначається як різниця між оборотними активами та короткостроковими зобов'язаннями;
- різниця між сумою власного капіталу та ДКП та величиною НА;
- величина оборотних активів (ОА).

З перелічених показників можна віднести фінансову стійкість підприємства до одного з типів фінансової стійкості, зазначених у таблиці 1.1.

Даний метод дозволяє зробити загальні висновки щодо фінансової стійкості підприємства, у зв'язку з чим необхідно доповнювати його різними відносними показниками платоспроможності. рентабельності та ділової активності на розсуд підприємства.

Відносні показники всебічно оцінюють діяльність підприємства у вигляді аналізу даних фінансової звітності [8].

Отже, можна дійти висновку, що цей метод обмежений лише компетентністю фахівців підприємства.

Досить часто використовується бальна методика оцінки фінансового стану, сутність якої полягає у класифікації підприємств за рівнем фінансової стійкості. Тобто слід зарахувати кожне підприємство до тієї чи іншої категорії залежно від кількості набраних балів, виходячи з фактичних значень низки його фінансових коефіцієнтів. Методика підрахунків балів подана у таблиці 1.2.

Таблиця 1.2

Бальна методика оцінки фінансового стану підприємства

Фінансовий коефіцієнт	Рейтинг	Критерій		Умови зниження критерію
		вищий	нижчий	
1	2	3	4	5
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	20 балів	0,5 і вище – 20 балів	0,1 та нижче - 0 балів	За кожних 0,01 пунктів зниження знімається 0,5 бали
Коефіцієнт критичної ліквідності	18 балів	1,5 і вище – 18 балів	Менш 1 - 0 балів	За кожні 0,01 пункти зниження знімається 0,36 бали

Продовження табл. 1.2

1	2	3	4	5
Коефіцієнт поточної ліквідності	16,5 бали	2 і вище – 16,5 бали	Менш 1 - 0 балів	За кожні 0,01 пункти зниження знімається 0,17 бали
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами	15 балів	0,5 і вище – 15 балів	Менш 0,1 - 0 балів	За кожні 0,01 пункти зниження знімається 0,38 бали
Коефіцієнт фінансової незалежності	17 балів	0,6 і вище – 17 балів	Менш 0,4 - 0 балів	За кожні 0,01 пункти зниження знімається 0,9 бали
Коефіцієнт фінансової стійкості	13,5 бали	1 і вище – 13,5 бали	Менш 0,5 - 0 балів	За кожні 0,01 пункти зниження знімається 0,27 бали

Виходячи з кількості набраних балів підприємство може бути віднесене до одного з п’яти класів, представлених у таблиці 1.3.

Таблиця 1.3

Бальна методика оцінки фінансового стану

Номер класу	Сума балів	Результат оцінки фінансового стану підприємства
1	2	3
1	100-94	Підприємство з абсолютною фінансовою стійкістю та платоспроможністю
2	93-65	Підприємство із нормальним фінансовим станом
3	64-52	Підприємство із середнім фінансовим станом
4	51-21	Підприємство із нестійким фінансовим станом
5	20-0	Підприємство із кризовим фінансовим станом

До наступної моделі оцінки фінансової стійкості підприємства належить метод матричної оцінки та аналізу фінансових показників, що ґрунтується на даних, відображених у документах бухгалтерської звітності [19].

За методом матричної оцінки відстежується наявність взаємних зв’язків між різнорідними економічними чинниками. Наприклад, по горизонталі матричної моделі пропонується мати статті активу досліджуваного підприємства, а по вертикалі матриці - статті пасиву. З метою зручності вивчення даних зроблено об’єднання статей балансу так, щоб розмірність матриці не перевищувала десять на десять статей, але при детальному аналізі слід фіксувати дані всіх статей активів і пасивів балансу підприємства.

При заповненні матриці є такі правила:

- в першу чергу, необхідно визначитися з розмірністю матриці (найпрактичнішим є вибір матриці розміром 10х10), потім зафіксувати в матриці по горизонталі статті активів, а по вертикалі, відповідно, статті пасивів у наступному порядку:

- на підставі даних, відображених у бухгалтерській звітності за досліджуваний період заносяться відомості до балансового рядка / стовпець та підсумковий рядок / до стовпців розділів;

- по черзі проводиться вибірка даних із рядків активів та з джерел пасивів, поставлених підприємством на баланс;

- проводиться звіряння по горизонталі та вертикалі отриманих сум з даними, відображеними у відповідних розділах балансу.

На третьому етапі обираються джерела фінансування необоротних та оборотних активів.

Матричний метод дозволяє підприємству встановити взаємозв’язок статей бухгалтерського балансу підприємства, що розширює межі аналізу фінансової стійкості.

За допомогою матричного балансу:

- визначають взаємозв’язок статей активів та пасивів підприємства;

- оцінюють достатність джерел фінансування діяльності підприємства за рахунок перегляду структури активів та пасивів;

- об’єктивно оцінюють фінансову стійкість підприємства, для виявлення факторів, що вплинули на її зміну;

- виявляють сильні та слабкі сторони підприємства.

Балансовий метод оцінки фінансової стійкості підприємства представлений як рівняння, яке групує статті бухгалтерського балансу з метою об’єднання однакових з точки зору терміновості, та має такий вигляд (1.1):

Основні засоби та вкладення = запаси та витрати + оборотні активи в частині грошових коштів, короткострокових фінансових вкладень, (1.1)

дебіторський заборгованості та інших активів = джерела власних коштів + короткострокові кредити та позики + довгострокові кредити та позики + позички, непогашені у строк + кредиторська заборгованість.

Беручи до уваги той факт, що найчастіше необоротні активи фінансуються за рахунок довгострокових джерел, а оборотні активи за рахунок короткострокових, вихідне рівняння можна перетворити на такий вид (1.2):

Запаси та витрати + оборотні активи = джерела власних коштів + довгострокові кредити та позики – основні засоби та вкладення + короткострокові кредити та позики + позички, непогашені у строк + кредиторська заборгованість. (1.2)

Отже, фінансова стійкість підприємства безпосередньо залежить від рівня фінансового забезпечення для формування запасів та здійснення витрат, від наявності необхідних обсягів фінансових інвестицій, готівкових та безготівкових коштів, дебіторської заборгованості.

Як зовнішній прояв достатності формування джерел фінансового забезпечення виступає у такому разі показник платоспроможності підприємства.

До основних факторів, що впливають на рівень фінансової стійкості підприємства, відносяться зміни в обсягах та структурі виробничих запасів, запасів готової продукції та товарів, обсягів незавершеного виробництва.

При використанні балансової моделі гарантом стійкості фінансового стану підприємства виступає забезпеченість джерелами фінансування необхідних запасів та витрат.

Необхідно відзначити, що розглянуті різні підходи оцінки мають як певні переваги, так і недоліки, що залежить від використовуваних для розрахунків показників і коефіцієнтів. Тому, основне завдання полягає в тому, щоб зробити вибір для певного підприємства максимально оптимального методу оцінки, з

урахуванням здійснюваної ним фінансово-господарської діяльності та специфіки виробничого процесу, а також можливих впливів, які можуть чинити на його фінансове становище зовнішні та внутрішні чинники.

Висновки до розділу 1

У першому розділі кваліфікаційної магістерської роботи представлено сутність фінансової стійкості, яка полягає у забезпеченні запасів та витрат джерелами їх формування. Багато вчених репрезентують різні поняття фінансової стійкості, але автори при оцінці рівня фінансової стійкості використовують поняття платоспроможність. На практиці це поняття є необхідним елементом фінансової стійкості через те, що рівень забезпеченості запасів наявними джерелами свідчить про високий рівень платоспроможності, і водночас є важливим виміром фінансової стійкості. Це пов’язано з тим, що рівень забезпеченості сформованих запасів підприємства є чинником рівня його платоспроможності, при цьому розрахунок показників платоспроможності також здійснюється за певний період і на конкретну дату.

На фінансову стійкість підприємства впливають безліч факторів, які можна розділити на дві групи: внутрішні та зовнішні. Внутрішні чинники залежить від організації роботи самого підприємства, зовнішні від рішень керівництва і колективу підприємства зі зрозумілих причин не залежать.

Оцінка фінансової стійкості проводиться шляхом застосування абсолютних та відносних показників.

За допомогою застосування фінансових коефіцієнтів фінансової стійкості можна здійснити аналіз структури майна підприємства, джерел його формування. У зв’язку з чим зі стратегією фінансування майна підприємства виділяють такі підходи: помірна стратегія фінансування, ризикована стратегія фінансування, ідеальна стратегія фінансування, агресивна стратегія фінансування (стратегія розвитку), нормативна стратегія фінансування.

Після проведення аналізу фінансової стійкості підприємства необхідно

застосовувати методи підвищення фінансової стійкості підприємства для подальшого його стабільного функціонування. При цьому виділяють такі тенденції у методах оцінки фінансової стійкості: використання певних абсолютних та відносних показників, використання бальної методики, використання матричних балансів.

РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ І ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «УМАНЬ ХЛІБ ТРЕЙД»

2.1. Організаційно-економічна характеристика господарської діяльності підприємства

ТОВ «Умань хліб трейд» створено на основі власності окремих фізичних осіб – засновників, які несуть матеріальну відповідальність у розмірі внесених вкладів. Статутний капітал товариства становить 100% номінальною вартістю 1 млн грн.

Засновники отримують дивіденди у ТОВ «Умань хліб трейд» пропорційно своїй частці у статутному капіталі.

Керівництво поточною діяльністю організації здійснюється Генеральним директором, який обирається загальними зборами учасників Товариства простою більшістю голосів учасників. Структура персоналу організації відповідає її галузевій специфіці. При цьому для неї характерна потреба в кваліфікованому персоналі, який має спеціальні навички. Організаційно-економічна структура організації представлена у вигляді схеми в додатку В.

Аналізуючи діючу організаційно-економічну структуру ТОВ «Умань хліб трейд» слід зазначити, що на чолі організаційної структури окремою ланкою виділено керівника-генерального директора, який контролює всю функціональну діяльність товариства, а також здійснює безпосереднє керівництво виробничим процесом підприємства. Генеральний директор є одноосібним виконавчим органом товариства. Він керує поточною діяльністю товариства та вирішує всі питання, що стосуються статуту та закону щодо інших керівних органів товариства.

ТОВ «Умань хліб трейд» здійснює виробництво та реалізацію власних хлібобулочних та кондитерських виробів, виготовлення деяких виробів

індивідуально на замовлення (наприклад, весільні торти). Асортимент компанії складається з близько двохсот видів продукції, що виготовляється.

Для забезпечення задоволення запитів та переваг більшої кількості споживачів ТОВ «Умань хліб трейд» випускає кілька найменувань хлібобулочних та кондитерських виробів:

- хліб (багет, коржики, батон);
- випічка (булочки, ватрушки, профітролі, пончики, піца, пироги);
- кондитерські вироби (печиво, еклери, десерти, торти);

Основна мета підприємства - отримання прибутку та розширення діяльності.

Місією ТОВ «Умань хліб трейд» є здійснення господарської діяльності з метою максимального задоволення потреб населення Черкаської, Вінницької та Кіровоградської областей у хлібі та хлібобулочних виробах.

Предметом діяльності організації є насичення споживчого ринку хлібобулочними та кондитерськими виробами.

Крім виробництва та реалізації хлібобулочних та кондитерських виробів, ТОВ «Умань хліб трейд» здійснює такі види діяльності:

- неспеціалізована оптова торгівля продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами;
- виробництво сухарів і сухого печива тривалого зберігання;
- виробництво макаронних виробів і подібних борошняних виробів;
- роздрібна торгівля в неспеціалізованих магазинах продуктами харчування;
- вантажний автомобільний транспорт.

Раціональне розміщення капіталу підприємства має важливе значення для ефективної діяльності підприємства загалом. Аналіз активу балансу можна представити як і аналіз майна підприємства (рис. 2.1, 2.2 та 2.3).

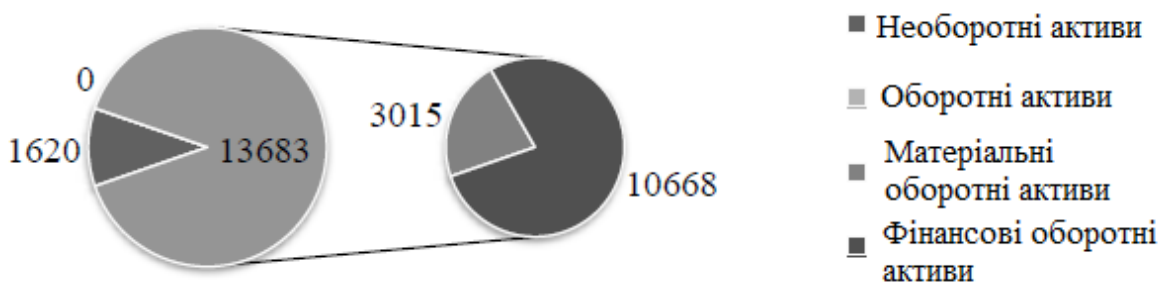

Рис. 2.1. Структура активів за 2021 рік

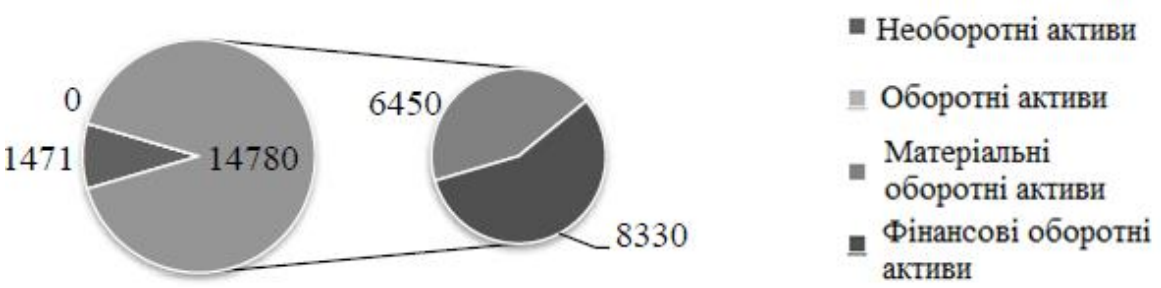

Рис. 2.2. Структура активів за 2022 рік

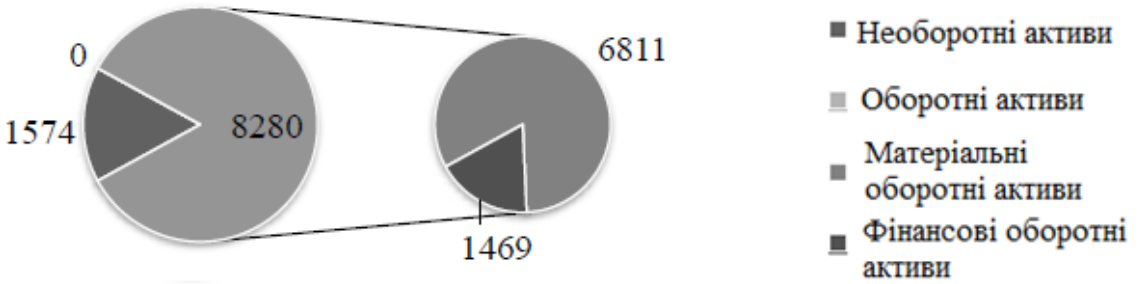

Рис. 2.3. Структура активів за 2023 рік

За результатами аналізу активу балансу можна відзначити позитивну динаміку зміни валюти балансу, тому валюта за 2023 рік збільшилася на 18,1 %. Ця зміна відбулася за рахунок збільшення необоротних та оборотних активів. Це може вказувати на позитивний розвиток діяльності, ефективне управління ресурсами та зростання фінансової стійкості.

Ріст необоротних активів свідчить про інвестиції підприємства в довгострокові ресурси, такі як основні засоби, нематеріальні активи або довгострокові фінансові вкладення. Це може означати розширення виробничих

потужностей або розвиток інноваційних проектів. Зростання оборотних активів свідчить про збільшення ліквідних активів, таких як запаси, дебіторська заборгованість та грошові кошти. Це може говорити про підвищення оборотності коштів, що може бути ознакою поліпшення поточних операційних процесів компанії.

Фінансова складова необоротних активів балансу не переважає над матеріальною складовою групи, у структурі оборотних активів частка становить 61,34 %, у 2021 році частка становила 77,97 %. Це суттєве скорочення може свідчити про зменшення ліквідних активів (грошових коштів, дебіторської заборгованості або запасів) або про перерозподіл ресурсів на користь необоротних активів.

Фінансова складова оборотних активів балансу у 2022 – 2023 рр. переважає над матеріальною складовою групи, оскільки фінансова складова являє собою дебіторську заборгованість, фінансові вкладення, і навіть кошти організації. У зв'язку з великим значенням, частка фінансової складової у частці оборотних активів становить більшу частину в аналізованих періодах (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Показники динаміки активів підприємства

№	Показники	Зміни				Темп зростання	
		2022		2023			
		Сума, тис. грн	%	Сума, тис. грн	%	2022	2023
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Усього активів	948	X	2941	X	106,19	118,10
	у тому числі:						
1.1	необоротні	-149	-1,53	103	-0,85	90,80	107,00
1.2	оборотні	1097	1,53	2838	0,85	108,02	119,20
	з них:						
	матеріальні	3435	21,61	361	-4,98	213,93	105,60
	фінансові	-2338	-21,61	2477	4,98	78,08	129,74

Для оцінки основних засобів їх фізичного зносу та руху використовувалися дані балансу та залишки на рахунках аналітичного обліку основних засобів, дані показники розраховані та подані у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Показники фізичного зносу та руху основних засобів

№	Показники	2021		2022		2023		Відхилення 2022		Відхилення 2023	
		Усього	У т.ч активна частина	Усього	У т.ч активна частина	Усього	У т.ч. ч. активна частина	Усього	У т.ч. ч. активна частина	Усього	У т.ч активна частина
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	Основні засоби, тис.грн	11877	10882	12731	11682	13391	11682	854	800	660	0
2	Нарахова-ний знос, тис.грн,	10353	9045	11357	9935	11913	10041	1004	890	556	106
3	Коефіцієнт зносу, %	0,872	0,831	0,892	0,850	0,890	0,860	0,020	0,019	-0,002	0,009
4	Коефіцієнт придатності, %	0,128	0,169	0,108	0,150	0,110	0,140	-0,020	-0,019	0,002	-0,009
5	Коефіцієнт оновлення, %	0,198	0,164	0,622	0,489	0,204	0,184	0,423	0,324	-0,417	-0,305
6	Коефіцієнт вибуття, %	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000

Коефіцієнт зносу основних засобів у 2023 році становив 0,890, що менше на 0,002 порівняно з попереднім роком. Також, коефіцієнт зносу активної частини основних засобів у 2023 році становив 0,860. Цей показник означає, що у підприємства високий рівень зносу основних засобів. У такому разі значення показника свідчить про ризик переривання виробничого процесу. Підприємству необхідно проводити ремонт чи модернізацію основних засобів.

Коефіцієнт придатності основних засобів показує частку залишкової вартості від первісної вартості. У 2023 році цей показник склав 0,110.

Оскільки коефіцієнт придатності показує, що більша частина основних засобів втратила свою первісну вартість, можна зробити висновок, що основні засоби перебувають у застарілому або зношеному стані. Це може впливати на продуктивність підприємства та вимагати капіталовкладень для оновлення або заміни зношених активів. Низький коефіцієнт придатності вказує на необхідність оновлення основних засобів, особливо якщо вони є ключовими для операційної діяльності. Відсутність модернізації може призвести до збільшення

витрат на ремонт та технічне обслуговування, а також до зниження ефективності виробничих процесів.

На підприємстві в період, що розглядається, відсутні вибуття основних засобів, таким чином, означає, що на підприємстві розширений тип виробництва. Оскільки коефіцієнт придатності менший за показник 0,5, слід зазначити, що на підприємстві низька інтенсивність руху основних засобів, у тому числі активної частини.

У таблиці 2.3 представлені показники ефективності основних засобів: коефіцієнти фондовіддачі, фондоємності, фондорентабельності, фондоозброєності.

Таблиця 2.3

Показники ефективності використання основних виробничих фондів

№	Показники	2021	2022	2023	Відхилення 2022	Відхилення 2023
1	2	3	4	5	6	7
1	Фондовіддача	35,604	52,491	57,586	16,888	5,094
2	Фондомісткість	0,028	0,019	0,017	-0,009	-0,002
3	Фондоозброєність	22,773	16,281	14,854	-6,492	-1,427
4	Фондорентабельність	2,407	0,780	0,796	-1,627	0,015

Коефіцієнт фондовіддачі порівняно з 2022 роком збільшився на 5,094 та становив 57,586. Збільшення коефіцієнта фондовіддачі означає, що підприємство генерує більше продукції або доходів на кожну одиницю вкладених основних засобів. Це позитивний показник, який свідчить про ефективніше використання активів. Збільшення цього коефіцієнта може свідчити про поліпшення управління виробничими процесами, оптимізацію виробничих потужностей або впровадження нових технологій, які дозволяють отримувати більше продукції з тих самих або навіть менших ресурсів.

Зростання фондовіддачі може допомогти Товариству знизити собівартість продукції та підвищити рентабельність, що дає можливість отримувати конкурентні переваги на ринку. Отже, збільшення коефіцієнта фондовіддачі до 57,586 свідчить про покращення ефективності використання основних засобів і потенційно може сприяти подальшому зростанню компанії та покращенню її

фінансових результатів.

Показник фондомісткості у 2023 році становив 0,017, що на 0,002 менше у порівнянні з попереднім роком. Коефіцієнт являє собою величину основних засобів на одиницю виробленої (проданої) продукції. Зниження фондомісткості свідчить про підвищення ефективності використання основних засобів, оскільки підприємство генерує більший обсяг продукції на менші інвестиції в основні засоби. Загалом, зниження показника фондомісткості до 0,017 свідчить про підвищення ефективності використання основних засобів, що може позитивно вплинути на продуктивність і рентабельність підприємства.

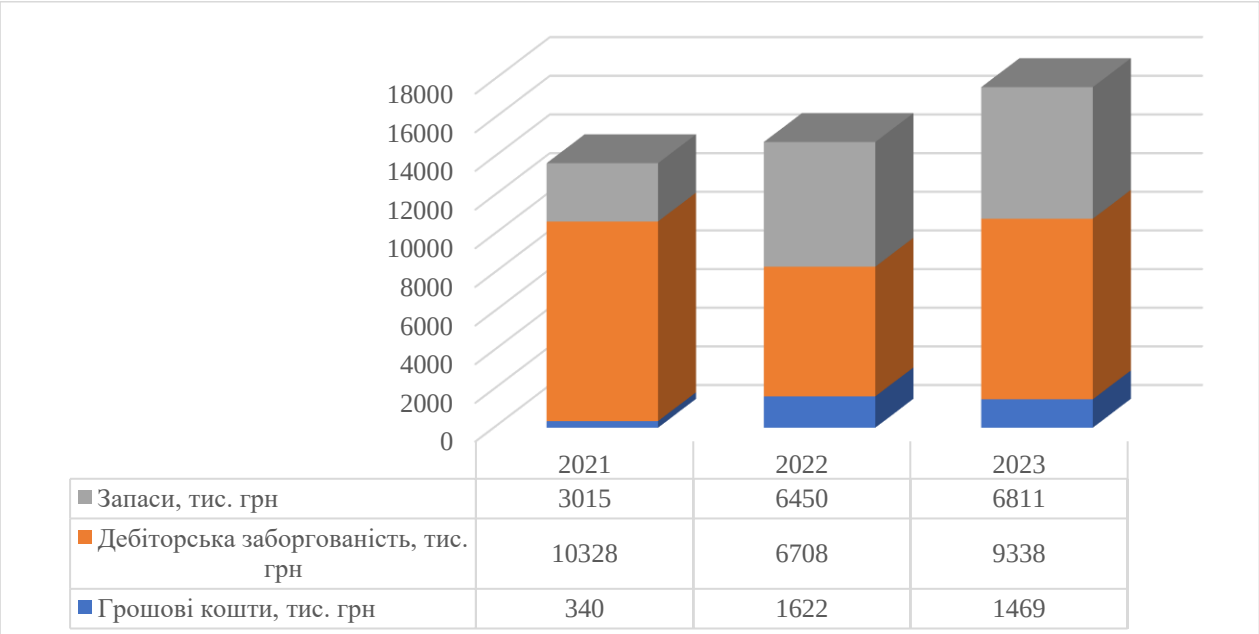
Коефіцієнт фондорентабельності відображає прибутковість основних засобів підприємства, і характеризує частку балансового прибутку до середньорічної вартості необоротних активів. Порівняно з 2022 роком значення показника зменшилося на 0,015 та становило 0,796.

Хоча фондорентабельність знизилася, її значення 0,796 залишається близьким до одиниці, що вказує на відносно непоганий рівень рентабельності основних засобів. Це означає, що підприємство продовжує отримувати суттєвий прибуток від використання своїх активів, хоч і трохи менше, ніж у попередньому році. Зменшення показника фондорентабельності може бути сигналом до того, що необхідно переглянути операційні процеси, витрати або ефективність використання основних засобів для підвищення рентабельності в майбутньому. Загалом, зниження фондорентабельності на 0,015 вказує на деяке зниження прибутковості основних засобів, але значення показника залишається на достатньо високому рівні для підтримки стабільної рентабельності.

Показник фондоозброєності характеризує вартість основних засобів, що припадають на одного працівника. У 2023 році показник склав 14,854, що на 1,427 менше від показника попереднього року. Це зумовлено тим, що кількість працівників у 2023 році значно збільшилась. Загалом, зменшення показника фондоозброєності внаслідок збільшення кількості працівників вказує на розширення діяльності підприємства, однак для підтримання високого рівня продуктивності та ефективності варто розглянути питання інвестування в нові

основні засоби.

На рисунку 2.4 представлений склад оборотних коштів для підприємства, їх структура представлена на рисунку 2.5.

	2021	2022	2023
Запаси, тис. грн	3015	6450	6811
Дебіторська заборгованість, тис. грн	10328	6708	9338
Грошові кошти, тис. грн	340	1622	1469

Рис. 2.4. Склад оборотних засобів на підприємстві

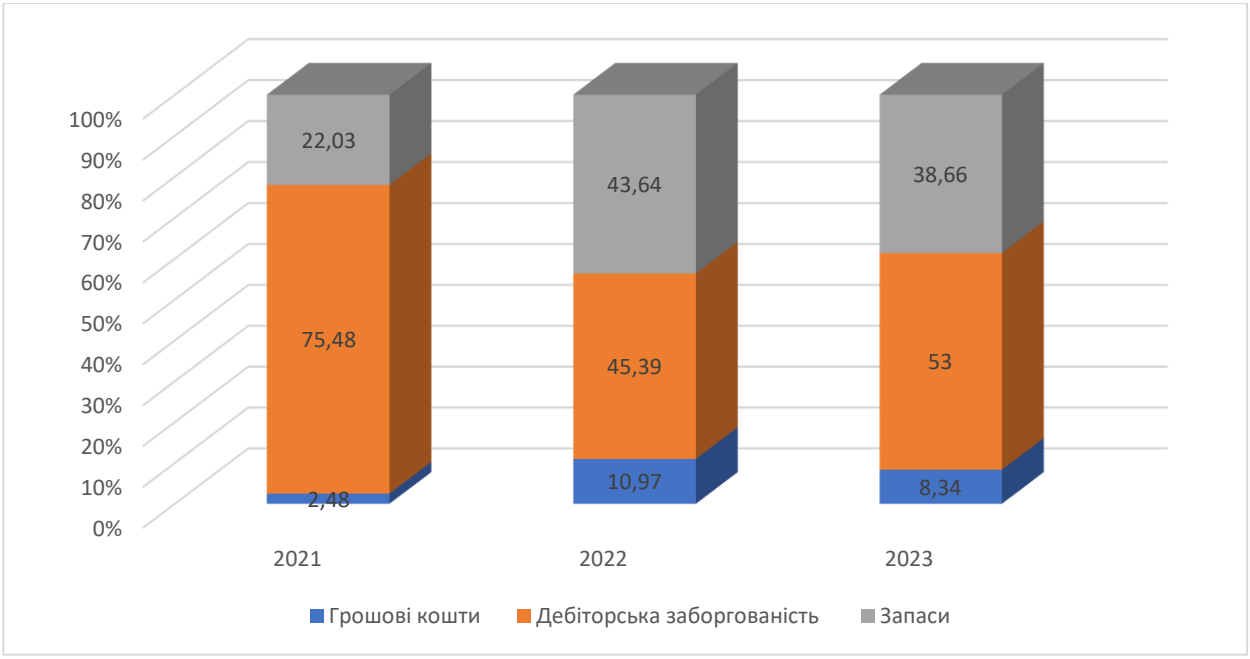

Рис. 2.5. Структура оборотних засобів на підприємстві, %

Аналіз та динаміка структури оборотних коштів на підприємстві представлена у таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Показники динаміки оборотних коштів на підприємстві

№	Показники	Відхилення 2022		Відхилення 2023		Темп зростання	
		Сума, тис.грн	%	Сума, тис.грн	%	2022	2023
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Оборотні активи	1097	X	2838	X	108,02	119,20
	у тому числі:						
1.1	Запаси	3435	21,61	361	-4,98	213,93	105,60
	сировина, матеріали	3435	21,61	361	-4,98	213,93	105,60
1.2	Дебіторська заборгованість	-3620	-30,09	2630	7,62	64,95	139,21
1.3	Кошти	1282	8,49	-153	-2,64	477,06	90,57

Оборотний капітал у структурі балансу становить 91,80%.

Найбільшу частку структурі оборотних засобів становлять дебіторська заборгованість (53,00 %) і запаси (38,66 %).

Подані у таблиці 2.4 статті балансу мають різку динаміку зміни вартості.

Інтенсивність використання оборотних коштів оцінена та подана у таблиці 2.5.

Таблиця 2.5

Розрахунок загальних показників оборотності оборотних активів

№	Показники	2021	2022	2023	Відхилення		Темп зростання	
					2022	2023	2022	2023
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Виручка від продажу, тис. грн	69730	76060	82117	6330	6057	109,08	107,96
2	Середні залишки оборотних коштів, тис. грн	11824,5	14231,5	16199	2407	1967,5	120,36	113,82
3	Коефіцієнт оборотності оборотних коштів	5,897	5,344	5,069	-0,553	-0,275	90,629	94,850
4	Тривалість одного обороту, днів	61	67	71	6	4	110	105

Коефіцієнт оборотності оборотних засобів визначає ефективність діяльності підприємства з погляду інтенсивності використання оборотних засобів (активів). Коефіцієнт показує, скільки разів за вибраний період обертаються оборотні кошти. Значення коефіцієнта у 2023 році становить 5,069, що менше на 0,275

порівняно з попереднім роком.

Тривалість одного обороту у 2022 році становить 67 днів, у звітному році на 4 дні збільшилась тривалість одного обороту оборотних коштів.

На рисунку 2.6 представлено групування дебіторської заборгованості на підприємстві, аналіз та динаміка показників представлена в таблиці 2.6.

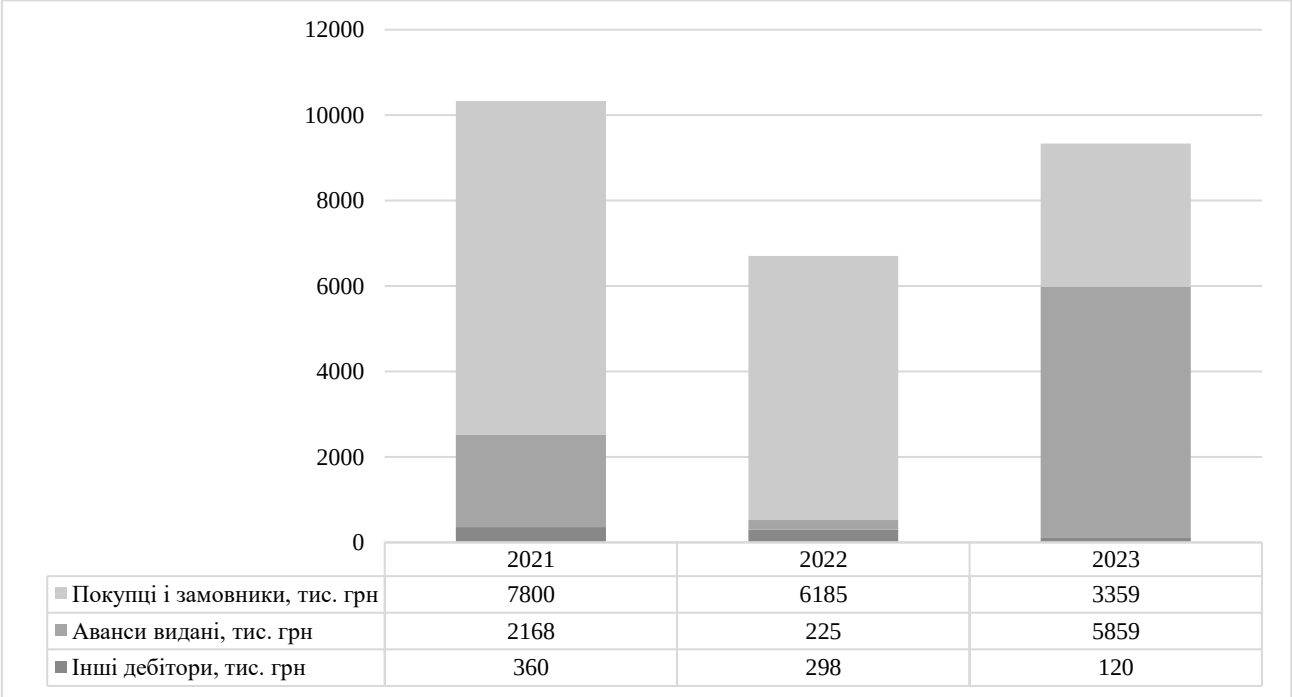

Рис. 2.6. Групування дебіторської заборгованості на підприємстві

Таблиця 2.6

Аналіз дебіторської заборгованості на підприємстві

№	Показники	Відхилення 2022		Відхилення 2023		Темп зростання 2022	Темп зростання 2023
		Сума, тис. грн	%	Сума, тис. грн	%		
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Дебіторська заборгованість	-3620	X	2630	X	64,95	139,21
	у тому числі:						
1.1	покупці та замовники	-1615,00	16,68	-2826	-56,23	0,79	54,31
1.2	аванси видані	-1943,00	-17,64	5634	59,39	0,10	2604
1.3	інші дебітори	-62,00	0,96	-178	-3,15	0,83	40,27

Дебіторська заборгованість у структурі балансу становить 48,66%. Дане значення показника притаманно діяльності торгового підприємства, в такий спосіб дебіторська заборгованість має значне переважання у структурі балансу.

Дебіторська заборгованість у 2023 році становила 9338 тис. грн, що на 39,21% більше у порівнянні з попереднім роком. У структурі дебіторської заборгованості виявлено, що у 2023 році основну частку склали видані аванси (62,74 %), це значення перевищує нормативне значення у 26 разів.

У таблицях 2.7-2.8 представлений загальний аналіз складу та динаміки пасивів, дослідження яких дозволяє встановити одну з можливих причин фінансової нестійкості (стійкості) організації.

Таблиця 2.7

Показники структури пасивів підприємства

№	Показники	2021 р		2022		2023	
		Сума, тис. грн	%	Сума, тис. грн	%	Сума, тис. грн	%
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Усього джерел:	15303	100	16251	100	19192	100
	у тому числі:						
1.2	власних	13831	90,38	14903	91,71	16079	83,78
1.3	Позикових	1472	9,62	1348	8,29	3113	16,22
	з них:						
	довгострокових	566	3,70	70	0,43	2850	14,85
	короткострокових	906	5,92	1278	7,86	263	1,37

Таблиця 2.8

Показники динаміки пасивів підприємства

№	Показники	Відхилення 2022		Відхилення 2023		Темп зростання 2022	Темп зростання 2023
		Сума, тис. грн	%	Сума, тис. грн	%		
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Усього джерел:	948	0	2941	0	106,19	118,10
	у тому числі:						
1.2	власних	1072	1,32	1176	-7,93	107,75	107,89
1.3	позикових	-124	-1,32	1765	7,93	91,58	230,93
	з них:						
	довгострокових	-496	-3,27	2780	14,42	12,37	4071,43
	короткострокових	372	1,94	-1015	-6,49	141,06	20,58

У структурі балансу власний капітал становив 83,78 %, частка позикового капіталу становила 16,22 %. У структурі капіталів спостерігається значна зміна значень, а саме: власний капітал, порівняно з 2022 роком, зменшився на 7,89 %, позиковий капітал збільшився на 130,93 % за рахунок укладання договору щодо

довгострокових зобов’язань.

Зниження власного капіталу разом із значним збільшенням позикового капіталу може свідчити про стратегічні зміни у фінансуванні ТОВ «Умань хліб трейд». Якщо укладення договору щодо довгострокових зобов’язань планується для фінансування нових проектів або розширення виробництва, це може позитивно позначитися на зростанні підприємства. Проте важливо оцінити, чи буде дохід від інвестицій достатнім для покриття боргових зобов'язань.

У структурі капіталу Товариства спостерігаються значні зміни: зменшення частки власного капіталу та суттєве збільшення позикового капіталу. Це вказує на збільшення фінансових ризиків, але водночас потенційні інвестиції можуть призвести до зростання в майбутньому. Підприємству важливо ретельно планувати використання позикових коштів та контролювати фінансову стійкість.

До складу власного капіталу входять капітали та резерви, нерозподілений прибуток. Слід зазначити, що вартість статутного капіталу незмінна з 2021 до 2023 року. До складу позикового капіталу входять довгострокові (14,85%) та короткострокові зобов’язання (1,37%). У таблицях 2.9-2.10 представлено групування зобов’язань для підприємства та його динаміка.

Таблиця 2.9

Групування зобов’язань за категорією

№	Показники	2021		2022		2023	
		Сума, тис. грн	%	Сума, тис. грн	%	Сума, тис. грн	%
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Зобов’язання всього:	1472	100	1348	100	3113	100
	у тому числі:						
1.1	кредити та позики	566	38,45	70	5,19	2850	91,55
1.2	кредиторська заборгованість	906	61,55	1278	94,81	263	8,45
	у тому числі:		0,00		0,00		0,00
	постачальники та підрядники	693	47,08	1187	88,06	169	5,43
	перед персоналом підприємства	33	2,24	53	3,93	0	0,00
	перед державними позабюджетними фондами		0,00		0,00	19	0,61
	до бюджету з податків та зборів	169	11,48	38	2,82	6	0,19
	інші кредитори	11	0,75	0	0,00	69	2,22

Кредити та позики становлять 91,55% від структури позикових коштів.

До «гарячої» кредиторської заборгованості належить заборгованість із податків і зборів, соціальне страхування та інші. До «спокійної» кредиторської заборгованості належить заборгованість із заробітної плати, постачальникам, підрядникам та інші.

Таблиця 2.10

Динаміка зобов'язань за категоріями

№	Показники	Відхилення 2022		Відхилення 2023		Темп зростання 2022	Темп зростання 2023
		Сума, тис. грн	%	Сума, тис. грн	%		
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Зобов'язання всього:	-124	0	1765	0	91,58	230,93
	у тому числі:						
1.1	кредити та позики	-496	-33,26	2780	86,36	12,37	4071,43
1.2	кредиторська заборгованість всього	372	33,26	-1015	-86,36	141,06	20,58
	у тому числі:						
	постачальники та підрядники	494	40,98	-1018	-82,63	171,28	14,24
	перед персоналом підприємства	20	1,69	-53	-3,93	160,61	0,00
	перед державними позабюджетними фондами			19	0,61		
	до бюджету з податків та зборів	-131	-8,66	-32	-2,63	22,49	15,79
	інші кредитори	-11	-0,75	69	2,22	-	-

Таким чином, «гаряча» кредиторська заборгованість склала 25 тис. грн, «спокійна» кредиторська заборгованість склала 238 тис. грн.

2.2. Аналіз фінансової стійкості та ліквідності підприємства

З метою оцінки фінансової стійкості ТОВ «Умань хліб трейд» необхідно здійснити аналіз забезпеченості матеріальних активів джерелами фінансування, представленого у таблиці 2.11.

Фінансова стійкість організації визначається рівнем її фінансової незалежності та рівнем її платоспроможності. Нижченаведені показники

характеризують абсолютну фінансову стійкість організації, оскільки всі запаси підприємства покриваються власними обіговими коштами.

Таблиця 2.11

Показники забезпеченості матеріальних активів джерелами

№	Показники	2021	2022	2023	Відхилення 2022	Відхилення 2023
1	2	3	4	5	6	7
1	Власний капітал, тис. грн	13831	14903	16079	1072	1176
2	Необоротні активи, тис. грн	1620	1471	1574	-149	103
3	Власні оборотні кошти (ВОС), тис. грн	12211	13432	14505	1221	1073
4	Довгострокові пасиви, тис. грн	566	70	2850	-496	2780
5	Власні та довгострокові джерела, тис. грн	12777	13502	17355	725	3853
6	Короткострокові позикові кошти, тис. грн	0	0	0	0	0
7	Загальна величина основних джерел, тис. грн	12777	13502	17355	725	3853
8	Загальна величина запасів та витрат, тис. грн	3015	6450	6811	3435	361
9	Надлишок (+) або нестача (-) власних оборотних коштів, тис. грн	9196	6982	7694	-2214	712
10	Надлишок (+) або нестача (-) власних та довгострокових джерел, тис. грн	9762	7052	10544	-2710	3492
11	Надлишок (+) або нестача (-) загальної величини основних джерел, тис. грн	9762	7052	10544	-2710	3492

Значення власних оборотних коштів у 2023 році збільшилось порівняно з попереднім роком за рахунок збільшення власного капіталу. Збільшення власних оборотних коштів означає, що підприємство має більше внутрішніх ресурсів для фінансування поточної діяльності, що покращує її фінансову стійкість і зменшує залежність від зовнішніх джерел фінансування, таких як кредити чи позики.

Загальна величина запасів та витрат збільшилася, але цей факт не вплинув на тип фінансової стійкості. За вищевказаних показників з 2021 року зберігся абсолютний тип фінансової стійкості підприємства. Крім того, у підприємства відзначається високий рівень платоспроможності та відсутня залежність від впливу зовнішніх кредиторів.

Фінансова стійкість належить до однієї з основних показників стабільності

становища підприємства. Її рівень знаходиться у прямій залежності від ступеня економічної стабільності середовища, де підприємство здійснює свою фінансово-господарську діяльність, а також від виконання ним своїх функцій, ефективності та активності його реагування на ті чи інші впливи, що виникають внаслідок змін зовнішніх та внутрішніх факторів.

Коефіцієнти фінансової стійкості підприємства, які характеризують його незалежність за майном загалом та за кожним окремим показником активів, представлені у таблиці 2.12. Відображені у таблиці дані дозволяють встановити достатність фінансової стійкості підприємства.

Таблиця 2.12

Розрахунок коефіцієнтів фінансової стійкості

№	Показники	2021	2022	2023	Відхилення 2022	Відхилення 2023	Нормативне значення
1	Коефіцієнт автономії	0,904	0,917	0,838	0,013	-0,079	>0,5
2	Коефіцієнт співвідношення власних та позикових коштів	0,041	0,005	0,177	-0,036	0,173	<0,5
3	Коефіцієнт маневреності	0,848	0,897	0,766	0,049	-0,131	>0,5
4	Коефіцієнт мобільності всіх коштів	0,894	0,909	0,918	0,015	0,009	X
5	Коефіцієнт мобільності оборотних коштів	0,025	0,110	0,083	0,085	-0,026	X
6	Коефіцієнт забезпеченості запасів та витрат власними джерелами коштів на їх формування	4,775	2,321	2,779	-2,454	0,458	0,6-0,8
7	Коефіцієнт майна виробничого призначення	0,303	0,487	0,437	0,185	-0,051	>0,5
8	Коефіцієнт матеріальних оборотних коштів	0,197	0,397	0,355	0,200	-0,042	X
9	Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	0,039	0,005	0,151	-0,035	0,146	X
10	Коефіцієнт короткострокової заборгованості	0,061	0,079	0,016	0,018	-0,063	X
11	Коефіцієнт кредиторської заборгованості	0,615	0,948	0,084	0,333	-0,864	X
12	Коефіцієнт автономії джерел формування запасів та витрат	0,883	0,901	0,902	0,018	0,001	X

Коефіцієнт автономії характеризує незалежність підприємства від

позикових коштів і показує частку власних коштів у загальній вартості всіх коштів підприємства. Значення коефіцієнта становить 0,838, що менше значення попереднього року. Незважаючи на зниження значення показника, коефіцієнт відповідає нормативному значенню, отже коефіцієнт показує, що на 1 грн пасивів припадає 838 грн власного капіталу.

Коефіцієнт мобільності всіх коштів характеризує частку коштів на погашення боргів. У 2022 році коефіцієнт становив 0,909, у 2023 році показник збільшився на 0,009.

Коефіцієнт співвідношення позикових і власні кошти - показує, скільки доводиться позикових коштів на 1 грн. власних коштів. У 2023 році показник становив 0,177, що відповідає нормативному значенню.

Коефіцієнт мобільності оборотних засобів показує частку готових до платежу коштів у сумі коштів, спрямованих на погашення короткострокових боргів. У 2023 році показник зменшився та становив 0,083. Зниження цього показника означає, що частка таких активів зменшилася, що може ускладнити можливість швидко перетворювати активи на гроші для покриття короткострокових зобов’язань. Зменшення коефіцієнта мобільності підтверджує те, що зросла частка запасів або дебіторської заборгованості в структурі оборотних засобів, які менш швидко конвертуються у гроші.

Коефіцієнт забезпеченості запасів показує рівень фінансування запасів за рахунок власних джерел (коштів) підприємства, який у 2023 році становив 2,779. Нормативне значення коефіцієнта лежить у діапазоні від 0,6 до 0,8, тобто з допомогою власні кошти має формуватися від 60 до 80 % запасів підприємства. Чим вище значення показника, тим менша залежність підприємства від позикового капіталу в частині формування запасів і, отже, вища фінансова стійкість організації.

Коефіцієнт маневреності забезпечує ступінь гнучкості використання власних коштів підприємством. Розмір цього показника має бути досить високим, оскільки він показує обсяг коштів власного капіталу, що перебуває в обороті. Значення показника становить 0,766, що перевищує встановлений

норматив. Загалом, коефіцієнт маневреності на рівні 0,766 є позитивним показником, який свідчить про достатній рівень ліквідності та фінансову гнучкість Товариства для ефективного управління власними ресурсами і виконання короткострокових фінансових зобов'язань.

Аналіз фінансового стану має здійснюватися за певний часовий період та на конкретну звітну дату, показує результати оцінювання стану підприємства з урахуванням його ділової активності, ліквідності та фінансової стійкості.

Слід зауважити, що розрахунок коефіцієнтів ліквідності підприємства показує ступінь спроможності підприємства погашати заборгованість за взятими на себе короткостроковими зобов’язаннями у поточному звітному періоді.

Отже, на основі проведеного аналізу фінансової стійкості можна зробити висновки про високу фінансову незалежність ТОВ «Умань хліб трейд», що зменшує ризики, пов'язані із зовнішніми зобов’язаннями, коефіцієнт співвідношення власних та позикових коштів (0,177) також підтверджує низьку залежність від зовнішнього фінансування.

Також розраховані показники вказують на добру фінансову гнучкість, оскільки 76,6 % власного капіталу знаходиться в оборотних активів, що дозволяє Товариству швидко реагувати на зміни в ринкових умовах, а також вказує на достатній рівень ліквідності активів, що може сприяти ефективному управлінню короткостроковими зобов’язаннями. Також показник забезпеченості запасів та витрат власними джерелами коштів (2,779) показує, що запаси і витрати покриваються переважно власними джерелами, що є позитивним фактором для стабільності фінансового стану.

Позитивним також є показник автономії джерел формування запасів та витрат (0,902) вказує на те, що запаси і витрати формуються, в основному, за рахунок власних ресурсів.

В цілому, фінансовий стан підприємства виглядає стабільним і здоровим. Висока автономія та маневреність вказують на добру фінансову гнучкість і незалежність. Однак слід звернути увагу на низький коефіцієнт мобільності оборотних коштів, що може потребувати оптимізації управління активами для

покращення ліквідності.

Згруповані статті бухгалтерського балансу, необхідні для проведення аналізу ліквідності підприємства, представлені у таблиці 2.13.

Таблиця 2.13

Групування статей балансу для аналізу його ліквідності

Актив	2021	2022	2023	Пасив	2021	2022	2023
Найбільш ліквідні, тис. грн	340	1622	1469	Найбільш термінові пасиви, тис. грн	906	1278	263
Швидко реалізовані активи, тис. грн	10328	6708	9338	Короткостро-кові пасиви, тис. грн	0	0	0
Повільно реалізовані активи, тис. грн	3015	6450	6811	Довгострокові пасиви, тис. грн	566	70	2850
Важко реалізовані активи, тис. грн	1620	1471	1574	Постійні пасиви, тис. грн	13831	14903	16079

Методом зіставлення кожної групи активу балансу з відповідною їй групою пасиву балансу встановлено, що розмір швидко реалізованих активів перевищує розмір короткострокових пасивів, відповідно, у майбутньому підприємство може стати платоспроможним за умови своєчасного погашення кредиторських заборгованостей та надходження коштів від реалізації своєї продукції покупцям та замовникам.

Розмір високоліквідних активів перевищує термінові зобов’язання. Це показує, що підприємство має достатні ресурси покриття за рахунок високоліквідних активів термінових кредиторських зобов’язань.

Розмір повільно і менш реалізованих активів перевищує розмір довгострокових пасивів, відповідно, у майбутньому підприємство може стати платоспроможним за умови своєчасного надходження платежів та коштів від реалізації своєї продукції, але після дати складання бухгалтерського балансу та на звітний період, що співвідноситься із середньою тривалістю одного обороту оборотного капіталу.

Важко реалізовані активи менше постійних пасивів, отже, вищевказане

співвідношення відповідає зіставленню кожної групи активів і пасивів під час проведення аналізу ліквідності балансу. Таким чином, це співвідношення свідчить про те, що ТОВ «Умань хліб трейд» є абсолютно ліквідним.

Вищезазначений аналіз ліквідності балансу є наближеним, детальнішим є аналіз платоспроможності з допомогою фінансових коефіцієнтів, поданий у таблиці 2.14 .

Таблиця 2.14

Розрахунок коефіцієнтів ліквідності

Найменування коефіцієнта	2021	2022	2023	Нормативні значення	
				Вітчизняні нормативи	Закордонні нормативи
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,375	1,269	5,586	>0,1	>0,2
Коефіцієнт критичної ліквідності	11,775	6,518	41,091	>0,7-0,8	>1,5
Коефіцієнт поточної ліквідності	15,103	11,565	66,989	>1,2-1,5	>2,0

Коефіцієнт абсолютної ліквідності характеризує короткострокову платоспроможність підприємства. Значення коефіцієнта 5,586 відповідає вітчизняним та зарубіжним нормативним значенням коефіцієнта. Таким чином, ТОВ «Умань хліб трейд» має досить ліквідних активів для погашення короткострокових зобов’язань. Даний коефіцієнт становить інтерес для постачальників сировини та матеріалів.

Коефіцієнт критичної ліквідності, на відміну від визначення показника поточної ліквідності, розраховується без урахування матеріально виробничих запасів у складі активів аналітики, оскільки збиток оборотних коштів буде максимальним у разі їх вимушеного продажу. Для розрахунку застосовується відношення розміру високоліквідних поточних активів підприємства до його поточних пасивів (короткострокових кредитних зобов’язань). Коефіцієнт відповідає нормативному значенню, це свідчить про те, що високоліквідних поточних активів достатньо для погашення короткострокових активів.

Коефіцієнт поточної ліквідності розраховується як відношення поточних активів до короткострокових зобов’язань. Коефіцієнт становить 66,989, що відповідає нормативним значенням коефіцієнта, це вказує на те, що організація

здатна погашати поточні (короткострокові) зобов'язання за рахунок лише оборотних активів. Цей коефіцієнт становить інтерес для інвесторів.

Високі значення всіх трьох коефіцієнтів ліквідності (абсолютної, критичної та поточної) вказують на те, що ТОВ «Умань хліб трейд» має значні резерви ліквідності. Це свідчить про її фінансову стабільність та здатність без труднощів виконувати короткострокові зобов'язання. Товариство має надійний фінансовий стан і може впевнено реагувати на можливі зміни в ринкових умовах.

Дебіторська та кредиторська заборгованість є природними складовими бухгалтерського балансу підприємства. У таблиці 2.15 представлений порівняльний аналіз дебіторської та кредиторської заборгованостей.

Таблиця 2.15

Порівняльний аналіз дебіторської та кредиторської заборгованостей

№	Показники	Дебіторська заборгованість	Кредиторська заборгованість
1	Сума 2021, тис. грн	10328	906
2	Сума 2022, тис. грн	6708	1278
3	Сума 2023, тис. грн	9338	263
4	Темп зростання 2022, %	64,95	141,06
5	Темп зростання 2023, %	139,21	20,58

При порівнянні дебіторської та кредиторської заборгованостей виявлено, що у ТОВ «Умань хліб трейд» значення дебіторської заборгованості значно перевищує кредиторську заборгованість. При цьому сума дебіторської заборгованості збільшилася на 39,21 %, сума кредиторської заборгованості збільшилася на 20,58 %.

Зміна дебіторської заборгованості можлива за рахунок своєчасного погашення своїх зобов'язань покупцями та замовниками.

Зміна кредиторської заборгованості свідчить про те, що організація набуває зобов'язань, необхідних для функціонування своєї діяльності.

Збільшення дебіторської заборгованості на 39,21% і зростання вартості запасів на 125,9% на тлі незначного зростання виручки на 17,76% свідчать про певні проблеми у фінансовому стані підприємства. Така динаміка може вказувати на те, що підприємство неефективно використовує свої оборотні

активи.

Зростання дебіторської заборгованості може означати, що підприємство надає своїм клієнтам більше часу для оплати, що може впливати на його ліквідність. Водночас значне збільшення запасів свідчить про можливі труднощі з їх реалізацією, що також може призвести до погіршення фінансових показників.

Отже, фінансовий стан підприємства виглядає нестабільним через можливу проблемну ліквідність і неефективне управління оборотними активами, що потребує уваги для уникнення можливих фінансових труднощів у майбутньому.

2.3. Оцінка ефективності діяльності підприємства

Проаналізовано звіт про фінансові результати ТОВ «Умань хліб трейд», поданий у таблиці 2.16.

Валовий прибуток та прибуток від продажу збільшилися порівняно з попереднім роком. Це свідчить про позитивне зростання основної діяльності організації.

Таблиця 2.16

Аналіз фінансових результатів

№	Показники	2021	2022	2023	Відхилення			
		Сума, тис. грн			Сума 2022, тис. грн	Сума 2023, тис. грн	Темп зростання 2022	Темп зростання 2023
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Виручка від реалізації	69730	76060	82117	6330	6057	109,08	107,96
2	Собівартість продажів	63783	72864	72673	9081	-191	114,24	99,74
3	Валовий прибуток (збиток)	5947	3196	9444	-2751	6248	53,74	295,49
4	Комерційні витрати	1302	1306	6992	4	5686	100,31	535,38
5	Управлінські витрати		24		24	-24		
6	Прибуток (збиток) від продажу	4645	1866	2452	-2779	586	40,17	131,40

Продовження табл. 2.16

1	2	3	4	5	6	7	8	9
7	Доходи від участі в інших організаціях				0	0		
8	Відсотки отримання				0	0		
9	Відсотки до сплати	136	43	58	-93	15	31,62	134,88
10	Інші доходи	6	158	45	152	-113	2633,33	28,48
11	Інші витрати	79	65	188	-14	123	82,28	289,23
12	Прибуток (збиток) до оподаткування	4436	1916	2251	-2520	335	43,19	117,48
13	Поточний податок на прибуток	768	844	1075	76	231	109,90	127,37
14	Чистий прибуток (збиток)	3668	1072	1176	-2596	104	29,23	109,70

Чистий прибуток ТОВ «Умань хліб трейд» у 2023 році склав 1176 тис. грн, що більше за величину попереднього року, темп зростання склав 109,70%. Ця зміна сталася за рахунок збільшення обсягів виручки організації, темпи зростання якої становили 107,96 %.

Таким чином, на фінансовий результат підприємства вплинув показник основної діяльності.

При аналізі коефіцієнтів ділової активності можна зробити висновок про те, наскільки ефективно підприємство використовує свої кошти. До коефіцієнтів ділової активності відносять показники оборотності. Оборотність активів характеризує швидкість їх перетворення на грошову форму і істотно впливає на платоспроможність підприємства.

Основні коефіцієнти оборотності представлені у таблиці 2.17.

Коефіцієнт ділової активності показує залучений підприємством капітал, який може використовуватися з різним ступенем результативності. Збільшення виручки у 2023 році не сприяло підвищенню коефіцієнта ділової активності, який зменшився на 0,402, досягнувши значення 4,279. Це може свідчити про те, що, незважаючи на зростання доходів, ТОВ «Умань хліб трейд» не змогло ефективно використовувати свої ресурси для генерування більшого прибутку.

Отже, незважаючи на позитивні показники щодо виручки, зниження коефіцієнта ділової активності вказує на необхідність більш детального аналізу

витрат і управління активами для покращення загальної ефективності підприємства.

Таблиця 2.17

Показники ділової активності

№	Показники	2021	2022	2023	Відхилення 2022	Відхилення 2023
1	Коефіцієнт ділової активності	4,557	4,680	4,279	0,124	-0,402
2	Фондовіддача основних засобів	35,604	52,491	57,586	16,888	5,095
3	Коефіцієнт оборотності оборотних активів	1,474	1,336	1,267	-0,138	-0,069
4	Коефіцієнт оборотності власного капіталу	1,453	1,324	1,325	-0,130	0,002
5	Коефіцієнт оборотності позикових коштів	19,445	59,796	14,061	40,351	-45,734

Коефіцієнт фондовіддачі основних засобів у 2023 році збільшився та склав 57,586. Фондовіддача відображає ефективність використання основних засобів підприємства і показує, скільки доводиться виручки на 1 грн вартості основних засобів.

Коефіцієнт оборотності оборотних активів характеризує кількість оборотів, що здійснюються оборотними активами (засобами) за один рік. Цей коефіцієнт у 2023 році становив 1,267, що менше показника попереднього року на 0,069. Зниження показника свідчить про менш ефективне використання обігових коштів.

Коефіцієнт оборотності власного капіталу у 2023 році становив 1,325, що більше за коефіцієнт попереднього року на 0,002. Коефіцієнт оборотності власного капіталу показує, скільки потрібно оборотів на оплату виставлених рахунків.

Коефіцієнт оборотності позикових коштів у 2023 році становив 14,061, що менше за показники попереднього року у 3 рази. Цей коефіцієнт показує швидкість обороту позикового капіталу. Отже, швидкість обороту позикового капіталу у досліджуваному році зменшилася.

Високі показники ділової активності свідчать про те, що ТОВ «Умань хліб трейд» ефективно управляє своїми ресурсами і здатна генерувати значний дохід

з активів, як власних, так і позикових. Висока фондовіддача основних засобів і оборотність позикових коштів вказують на те, що Товариство успішно використовує свої активи для зростання. Загалом, фінансова ефективність підприємства виглядає стабільною та перспективною, що може свідчити про добрі можливості для подальшого розвитку.

Рентабельність - один з основних вартісних якісних показників ефективності виробництва на підприємстві, об'єднанні, галузі в цілому, що характеризує рівень віддачі витрат та ступінь використання коштів у процесі виробництва та реалізації продукції.

Найважливіші і найчастіше використовувані показники рентабельності представлені у вигляді діаграм на рисунку 2.7.

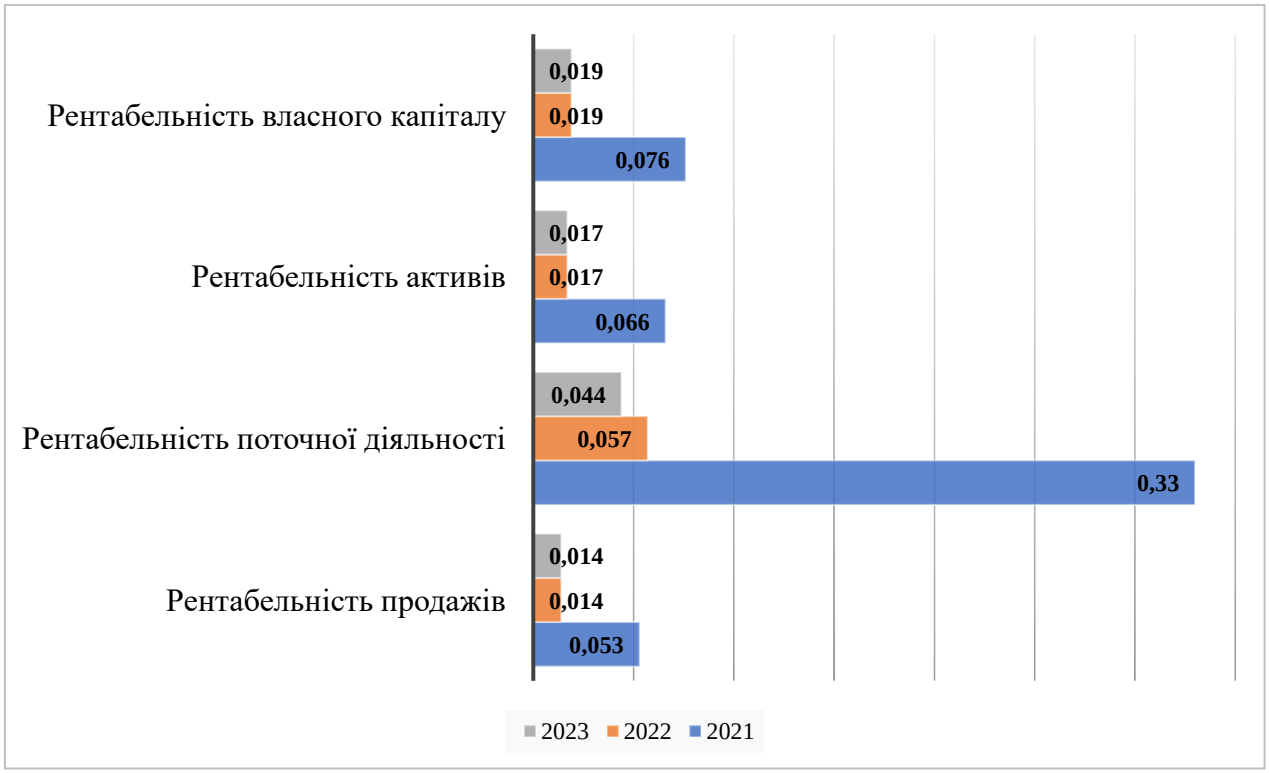

Рис. 2.7. Показники рентабельності

Показник рентабельності продажів у 2023 році залишився незмінним та становить 0,014. Цей показник характеризує найважливіший аспект діяльності - реалізацію товарів та послуг, і навіть оцінює частку собівартості продажах. Він пов'язує операційну діяльність із стратегічними цілями підприємства. Коефіцієнт показує, скільки прибутку від продажу припадає на 1 грн виручки.

Зростання показника можливе за рахунок зниження витрат на виробництво та реалізації продукції.

Рентабельність поточної діяльності показує, скільки прибутку від продажу припадає на 1 грн собівартості продукції. Показник у звітному періоді зменшився та становив 0,044.

Коефіцієнт рентабельності активів та коефіцієнт рентабельності власного капіталу у 2023 році залишилися незмінними, і склав 0,017 та 0,019 відповідно. Коефіцієнт рентабельності власного капіталу характеризує ефективність використання власного капіталу. Економічний зміст цього показника у тому, скільки прибутку припадає на одиницю власного капіталу підприємства.

Загалом, показники рентабельності ТОВ "Умань хліб трейд" свідчать про певні проблеми в управлінні прибутком. Хоча рентабельність поточної діяльності виглядає більш позитивно, рентабельність власного капіталу, активів та продажів вказують на низькі результати. Це може свідчити про потребу в удосконаленні стратегії управління витратами, оптимізації бізнес-процесів і підвищенні цінової політики для поліпшення загальної фінансової ефективності підприємства.

Висновки до розділу 2

У другому розділі кваліфікаційної магістерської роботи представлено характеристику ТОВ «Умань хліб трейд» та розкрито інформацію про проведений аналіз фінансового стану підприємства на основі даних звітності за 2021-2023 роки.

На основі проведеного аналізу фінансової стійкості можна зробити висновки про високу фінансову незалежність ТОВ «Умань хліб трейд», що зменшує ризики, пов'язані із зовнішніми зобов’язаннями, коефіцієнт співвідношення власних та позикових коштів (0,177) також підтверджує низьку залежність від зовнішнього фінансування.

Також розраховані показники вказують на добру фінансову гнучкість,

оскільки 76,6 % власного капіталу знаходиться в оборотних активів, що дозволяє Товариству швидко реагувати на зміни в ринкових умовах, а також вказує на достатній рівень ліквідності активів, що може сприяти ефективному управлінню короткостроковими зобов'язаннями. Також показник забезпеченості запасів та витрат власними джерелами коштів (2,779) показує, що запаси і витрати покриваються переважно власними джерелами, що є позитивним фактором для стабільності фінансового стану.

Позитивним також є показник автономії джерел формування запасів та витрат (0,902) вказує на те, що запаси і витрати формуються, в основному, за рахунок власних ресурсів.

Отже, фінансова діяльність ТОВ «Умань хліб трейд» у 2023 році демонструє високий рівень ліквідності та ділової активності, але існують певні проблеми з рентабельністю. Компанії слід зосередитися на покращенні фінансових результатів, управлінні витратами та оптимізації використання активів, щоб підвищити свою прибутковість та фінансову стабільність у майбутньому.

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «УМАНЬ ХЛІБ ТРЕЙД»

3.1. Застосування методів і моделей управління фінансовою стійкістю ефективних для підприємства ТОВ «Умань хліб трейд»

У рамках підходів до управління фінансовою стійкістю підприємства, представлених у п. 1.3, необхідно виявити, якої стратегії фінансування майна дотримується ТОВ «Умань хліб трейд».

Для аналізу необхідно структурувати баланс підприємства з метою віднесення до одного з методів управління фінансовою стійкістю підприємства.

На підставі аналізу показників діяльності підприємства, виявлено, що підприємство має власні оборотні кошти в 2023 році в розмірі 14505 тис. грн, таким чином помірна і ризикована стратегії фінансування майна виключаються, оскільки помірна стратегія передбачає, що у підприємства власні оборотні кошти рівні нулю, а за ризикованої стратегії значення власних оборотних засобів негативне.

У таблиці 3.1 подано розрахунки показників виявлення моделі стратегії фінансування майна ТОВ «Умань хліб трейд».

Таблиця 3.1

Розрахунки показників ідеальної, агресивної та нормативної моделей стратегії фінансування майна

Ідеальна модель		Агресивна модель		Нормативна модель	
Показник	значення, тис. грн	Показник	значення, тис. грн	Показник	значення, тис. грн
ДП = НА + СЧ	18929	ДП = НА + СЧ + 0,5 ВЧ	19060,5	ДП=НА+0,1 ПА	2335,8
ВЧ = ДО	263 = 263	ВЧ > КО	263 = 263	НА< ДП	1574 <1761,8
НА< ДП	1574 <18929	НА< ДП	1574 <19060,5	КЗ < ПА	263<17618
ВК = ВА	16079 ≠1574	ВК > НА	16079>1574	ВОК=0,1ПА	14505 ≠ 1761,8
ВОК = СЧ	14505 ≠ 17355	ВОК = СЧ + 0,5 ВЧ	14505 ≠ 17486,5		

На підставі наведених розрахунків ідеальна стратегія фінансування майна найповніше відповідає структурі балансу підприємства:

- величина власного капіталу підприємства покриває всі витрати на необоротні активи та 82% оборотних коштів;
- значення власного капіталу та довгострокових пасивів достатньо для функціонування діяльності, у зв'язку з чим підприємство не потребує короткострокового кредиту, і, відповідно, його накопичення.

Серед представлених у п. 1.3 методів оцінки фінансової стійкості розрахуємо тип фінансової стійкості за бальною методикою. Дані розрахунки представлені у таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Бальна методика оцінки фінансового стану підприємства

№ п/п	Фінансовий коефіцієнт	Значення	Критерій		Рейтинг
			вищий	нижчий	
1	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	5,586	0,5 і вище – 20 балів	0,1 та нижче - 0 балів	20
2	Коефіцієнт критичної ліквідності	41,091	1,5 і вище – 18 балів	Менш 1 - 0 балів	18
3	Коефіцієнт поточної ліквідності	66,989	2 і вище – 16,5 бала	Менш 1 - 0 балів	16,5
4	Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами	2,779	0,5 і вище – 15 балів	Менш 0,1 - 0 балів	15
5	Коефіцієнт фінансової незалежності	0,838	0,6 і вище – 17 балів	Менш 0,4 - 0 балів	17
6	Коефіцієнт фінансової стійкості	0,986	1 і вище – 13,5 бала	Менш 0,5 - 0 балів	13,23
Разом					99,73

Таким чином, за сумою балів 99,73 підприємство має абсолютний тип фінансової стійкості та платоспроможності. Це свідчить, що ТОВ «Умань хліб трейд» здатне своєчасно погашати як зовнішні, і внутрішні зобов'язання.

Незважаючи на позитивний аналіз діяльності підприємства, аналіз оборотних активів ТОВ «Умань хліб трейд» дозволив зробити висновок, що проблемами підприємства є стан дебіторської заборгованості та запасів. У зв'язку з чим у п. 3.2 розроблено заходи щодо управління дебіторською

заборгованістю та оптимізації запасів підприємства.

3.2. Обґрунтування рекомендацій для удосконалення управління фінансовим станом підприємства

Протягом 2022-2023 років. сума дебіторської заборгованості збільшилася з 6708 тис. грн до 9338 тис. грн, тобто на 39,21%, при цьому виручка у 2023 р. збільшилась порівняно з 2021 роком лише на 17,76%.

Отже, зростання суми дебіторської заборгованості у відносному вираженні виявилося значно більше, ніж зростання виручки. Отже, для ТОВ «Умань хліб трейд» є актуальними заходи щодо зниження величини активів, а також заходи, спрямовані на зменшення дебіторської заборгованості.

У результаті аналізу даних діяльності ТОВ «Умань хліб трейд» виявлено, що у структурі всіх активів найбільшу частку становить дебіторська заборгованість (48,66 %), тоді як кредиторська заборгованість у структурі балансу становить лише 1,37 %. Високий показник дебіторську заборгованість свідчать про неплатоспроможність дебіторів чи неможливості своєчасного розрахунку з його кредитором.

При несвоєчасному погашенні своїх зобов’язань дебіторами для функціонування виробництва підприємство змушене брати кредити. Таким чином, ТОВ «Умань хліб трейд» у 2023 році уклало довгостроковий кредитний договір із банком.

З метою зниження підприємством рівня заборгованостей слід сформувати всередині його структури чіткий напрямок стратегії фінансового моніторингу. Для досягнення зазначеної мети необхідно здійснювати кваліфіковано, у повному обсязі та повноцінно аналіз, спрямований на виявлення джерел заборгованостей, виявлення можливих ризиків їх непогашення та розробки шляхів вирішення проблеми. З урахуванням результатів проведеного аналізу даних приймається рішення та складається перелік заходів для роботи з

боржниками. Слід зазначити, що в ухваленні рішень необхідно діяти коректно, враховувати динаміку розвитку кожної заборгованості, обставини її виникнення.

Оптимальним виходом стають комплексні заходи щодо стягнення дебіторської заборгованості.

Заходи щодо оптимізації дебіторської заборгованості мають особливе значення, оскільки вона веде до прямого відволікання грошових та інших платіжних коштів з обігу.

До заходів, спрямованих на управління дебіторською заборгованістю та її оптимізації, належать юридичні (контактні) та організаційні форми контролю. До організаційних заходів належать:

1. Ведення реєстру покупців продукції підприємства, фіксування дат виставлення та оплати рахунків, комунікація та контактування з посадовими особами контрагентів, відправлення вимог письмово боржникам про виконання ними взятих на себе фінансових зобов'язань. Цей захід буде юридично неформальним повідомленням боржнику про погашення заборгованості;
2. Розробка детального індивідуального графіка погашення дебіторської заборгованості кожного з партнерів-боржників. Приклад графіка наведено в таблиці 3.3. Цей графік має бути невід'ємною частиною договору з кожним партнером, на якому необхідно ставити підписи керівників та печатки. У ТОВ «Умань хліб трейд» договорами визначено термін оплати – 7 днів.

Таблиця 3.3

Графік погашення дебіторської заборгованості ТОВ АПК «Травень»

№ п/п	Дата, № договору	Сума платежу	Строк погашення	Примітка
1.	Договір від 13.12.2023 № 117	190404,74	23.12.2023	Після закінчення встановленого терміну погашення своїх зобов'язань, у разі несплати або часткової сплати боргу, підприємством нараховується пеня у розмірі ставки рефінансування НБУ та поділеної на 1/300

На 31.12.2023 на підприємстві є борг ТОВ АПК «Травень» у сумі 88 687,27

грн. Тобто від суми за договором № 117 боржником сплачено частину боргу.

Таким чином ТОВ «Умань хліб трейд» нараховується пеня дебітору. Особливістю пені є її щоденне нарахування. Вона встановлюється у відсотках від суми за договірними зобов'язаннями. Розрахунок пені:

Пеня = 88687,27 х 8 х 1/300 х 6,25% = 147,81 грн.

Таким чином, сума пені за 8 днів простроченої заборгованості становитиме 147,81 грн. Даний графік є необхідною частиною договору, оскільки в ньому відображено порядок та строки погашення зобов'язань, з метою своєчасної сплати таких зобов'язань, збереження партнерства з ТОВ «Умань хліб трейд» та недопущення стягнення заборгованості у судовому порядку.

Таким чином, при впровадженні індивідуальних графіків очікується повна та своєчасна оплата від покупців, що сприятиме збільшенню найбільш ліквідної групи активів. У зв'язку з чим підприємство може залучати в оборот кошти.

3. Обмеження постачання покупцю до моменту погашення боргових зобов'язань.
4. Надання знижки за прискорення погашення зобов'язань.

Даний захід є способом зниження продажної ціни, яка гарантується покупцю чи замовнику, за умови, що він погасить зобов'язання у встановлені підприємством терміни.

До заходу стосовно знижки включені такі елементи:

- кількісна величина знижки;
- термін, протягом якого покупець чи замовник має право скористатися такою знижкою.

Дана знижка на поставку товару може фіксуватися в договорах, що укладаються, в наступному вигляді - «5/10 нетто 7». Цей запис означатиме таке: покупець зобов'язаний погасити взяті на себе боргові зобов'язання з моменту отримання ним продукції в повному обсязі протягом періоду, що не перевищує 7 календарних днів. У разі, якщо покупець розрахується за договором достроково, наприклад, протягом 3 днів - він має право знижку у вигляді 5%.

Розмір знижки за дострокове погашення заборгованості залежить від двох

факторів:

- що склався традиційно на даному ринку на рівні подібної знижки,
- рівні процентних ставок банківських кредитів, які видаються підприємствам для поповнення оборотних коштів.

У тому випадку, якщо заходи впливу, що вживаються, не призводять до прискорення погашення перед підприємством зобов'язань дебіторами, воно змушене свої оборотні активи поповнювати за рахунок кредитних коштів. Слід зазначити, що скорочення термінів оплати покупців за відвантажені ним товари дозволяє виробнику знизити обсяги залучення інвестицій та позикових коштів, що у свою чергу зменшує витрати, пов'язані з оплатою відсотків за користування залученими джерелами фінансування.

Перевищення розміру знижки над відсотком за користування кредитами є цілком виправданим, оскільки прискорення купівельних платежів позитивно позначається на фінансовому становищі підприємства-продавця. Позитивний ефект при погашенні довгострокових платежів полягає в наступному:

- прискорюється надходження на рахунок продавця грошових коштів, що, поліпшує загальну структуру його бухгалтерського балансу;
- знижується рівень кредитних ризиків, пов'язаних із заборгованістю дебіторів, що, своєю чергою, впливає на ступінь надійності фінансового планування;
- знижуються фінансові витрати підприємства, пов'язані з організаційними заходами щодо збору дебіторської заборгованості.

Розрахунок економічного ефекту від запропонованого заходу щодо надання знижки дебіторам за прискорення оплати подано у пункті 3.3.

У ТОВ «Умань хліб трейд» є основні великі дебітори:

- ТОВ «Термоклуб » (3616,8 тис. грн);
- ТОВ «Хлібні традиції» (1644,8 тис. грн);
- ПП Шапіро (1366,7 тис. грн);
- ПП Палачідіс (610,0 тис. грн).

За умови повної оплати боргів вищезазначеними дебіторами, підприємство

отримає на розрахунковий рахунок з урахуванням знижки 5% від загальної суми у розмірі 6876,385 тис. грн.

Протягом 2022-2023 років. вартість запасів із 2021 року зросла з 3015 тис. грн до 6811 тис. грн, на 125,9 %. При цьому виторг у 2023 р. збільшився порівняно з 2021 роком лише на 17,76 %.

Отже, для ТОВ «Умань хліб трейд» актуальними є заходи щодо зниження величини активів, а також заходи, спрямовані на доведення величини запасів, що формуються до їх раціонального рівня.

За результатами аналізу бухгалтерської звітності виявлено, що у ТОВ «Умань хліб трейд» є високий рівень запасів. Його частка у структурі балансу становить 35,49 %. У таблиці 2.4 представлено динаміку оборотних коштів підприємства, згідно з якою з 2021 року є тенденція збільшення запасів. Також виявлено, що чистий прибуток підприємства суттєво знизився з 2021 року (3668 тис. грн), у 2023 році склав 1176 тис. грн.

Нераціональне управління оборотними коштами, саме високий рівень товарно-матеріальних цінностей, який перешкоджає обороту коштів, підприємства є причиною фінансових труднощів.

Оптові закупівлі з метою зниження вартості покупної сировини є основною причиною накопичення запасів підприємства.

Ефективним засобом покращення фінансових показників Товариства є формування ланцюжків поставок та політика управління запасами.

При плануванні залишків запасів, і навіть продажу невикористаних запасів підприємства відбувається зниження рівня товарно-матеріальних цінностей.

Поглиблений аналіз стану запасів виступає як складова частина внутрішнього аналізу фінансового стану, оскільки передбачає використання інформації про запаси, що не міститься в бухгалтерській звітності та вимагає даних аналітичного обліку.

Вирізняють такі причини надлишкових запасів:

- неритмічність виробництва (відмінності у роботі змін, очікування, затримки, технологічні простої);

- виробництво укрупненими партіями;
- аварійні та планові зупинки виробництв.

Виходячи з цього підприємству ТОВ «Умань хліб трейд» слід знижувати обсяги запасів для більш ефективної роботи.

Зниження запасів на складах підприємства можливе за рахунок реалізації запасів, які рідко використовуються у виробництві, щоб не допустити їх псування у зв'язку із закінченням терміну придатності, що сприятиме збільшенню прибутку підприємства, що є основою для показника наявності власних оборотних коштів.

Таким чином, на підприємстві є запаси, які не використовувалися протягом 2023 року, такі як: ароматизатори, брусниця, закваска, зелень сушена, конфітюр зі шматочками, пастоподібний крем, їх балансова вартість становить 376,3 тис. грн.

Запаси, такі як: кокосова стружка, суміш для кексів, підкладка, паприка, термо начинка, маргарин, майонез, які використовувалися в поточному періоді і значення яких більш ніж у 4 рази менше значення залишкової кількості запасів.

З метою недопущення їх псування у зв'язку з терміном придатності також підлягають реалізації. Раціонально утримувати запаси у дворазовому розмірі, необхідному для виробничої діяльності. Сума таких запасів становить 2117,5 тис. грн. Таким чином, сума запасів, що підлягає реалізації становитиме 2493,8 тис. грн.

З урахуванням вищезазначених рекомендацій необхідно розрахувати прогнозні фінансові показники.

3.3. Прогноз фінансових показників з врахуванням запропонованих рекомендацій

Якщо припустити, що підприємство реалізує запропоновані заходи, а саме знизить рівень запасів та зменшить дебіторську заборгованість, цей факт

позначиться на фінансовій стійкості. У таблиці 3.4 представлені абсолютні показники фінансової стійкості ТОВ «Умань хліб трейд» у 2024 році.

Таблиця 3.4

Абсолютні показники фінансової стійкості ТОВ «Умань хліб трейд»

№	Показники	2023	Прогноз 2024	Відхилення	Темп зростання
1	2	3	4	5	6
1	Власний капітал, тис. грн	16079	18572,8	2493,8	115,51
2	Необоротні активи, тис. грн	1574	1574	0	100,00
3	Власні оборотні кошти (ВОК), тис. грн	14505	16998,8	2493,8	117,19
4	Довгострокові пасиви, тис. грн	2850	2850	0	100,00
5	Власні та довгострокові джерела, тис. грн	17355	19848,8	2493,8	114,37
6	Короткострокові позикові кошти, тис. грн	0	0	0	0,00
7	Загальна величина основних джерел, тис. грн	17355	19848,8	2493,8	114,37
8	Загальна величина запасів та витрат, тис. грн	6811	4317,2	-2493,8	63,39
9	Надлишок (+) або недолік (-) власних оборотних коштів, тис. грн	7694	12681,6	4987,6	164,82
10	Надлишок (+) або недолік (-) власних та довгострокових джерел, тис. грн	10544	15531,6	4987,6	147,30
11	Надлишок (+) або недолік (-) загальної величини основних джерел, тис. грн	10544	15531,6	4987,6	147,30

За виконання рекомендованих заходів підприємством, спостерігається збільшення власних оборотних засобів на 17,19 % з допомогою зниження рівня запасів.

Таким чином, зберігається абсолютний тип фінансової стійкості, що характеризується повним забезпеченням запасів власними обіговими коштами.

У таблиці 3.5 подано відносні показники фінансової стійкості ТОВ «Умань хліб трейд» у прогнозному 2024 році.

З розрахунків відносних показників фінансової стійкості можна дійти такого висновку.

За дотримання заходів щодо підвищення фінансової стійкості, а саме

скорочення запасів та зменшення дебіторської заборгованості, у підприємства збільшується прибуток, а також власні оборотні кошти.

Таблиця 3.5

Відносні показники фінансової стійкості підприємства

№	Показники	2023	Прогноз 2024	Відхилення	Темп зростання
1	2	3	4	5	6
1	Коефіцієнт автономії	0,838	0,856	0,019	102,23
2	Коефіцієнт співвідношення власних та позикових коштів	0,177	0,153	-0,024	86,57
3	Коефіцієнт маневреності	0,766	0,793	0,027	103,55
4	Коефіцієнт фінансової стійкості	0,918	0,988	0,070	107,61
5	Коефіцієнт мобільності оборотних коштів	0,083	0,615	0,532	737,86
6	Коефіцієнт матеріальних оборотних коштів	0,355	0,245	-0,110	69,05
7	Коефіцієнт автономії джерел формування запасів та витрат	0,902	0,915	0,013	101,46

У зв’язку з цим збільшуються коефіцієнти фінансової стійкості, автономії, маневреності, автономії джерел формування запасів та витрат.

При погашенні дебіторську заборгованість великими боржниками, і реалізації невикористовуваних запасів підприємства, збільшуються кошти у сумі 9370,2 тис. грн, у зв'язку з чим спостерігається збільшення коефіцієнта мобільності оборотних засобів у 6 раз. Збільшення показника говорить про прискорення оборотності майна.

Коефіцієнт співвідношення власних та позикових коштів зменшився на 13,43 %, чим нижчим є значення показника, тим вище фінансова стійкість та незалежність підприємства від позикового капіталу та зобов'язань.

Коефіцієнт матеріальних оборотних коштів зменшився і склав 0,245, це свідчить про те, що скоротилися запаси підприємства, їх частка в оборотному капіталі становить 24,5%.

На підставі вищевикладеного можна дійти висновку, що рекомендації, зазначені у пункті 3.2, є економічно ефективними, адже прогнозовані дані вказують на високу фінансову стабільність та незалежність підприємства, що може свідчити про її здатність ефективно управляти ресурсами та боргами. В

цілому, фінансова позиція Товариства на основі прогнозованих даних виглядає сильною, з перспективами для подальшого зростання і розвитку.

Висновки до розділу 3

У третьому розділі кваліфікаційної магістерської роботи подано прогноз фінансових показників з урахуванням запропонованих заходів. Якщо підприємство реалізує запропоновані заходи, а саме знизить рівень запасів та зменшить дебіторську заборгованість, цей факт позначиться на фінансовій стійкості.

За виконання рекомендованих заходів підприємством, спостерігається збільшення власних оборотних засобів на 17,19 % з допомогою зниження рівня запасів. Таким чином, зберігається абсолютний тип фінансової стійкості, що характеризується повним забезпеченням запасів власними обіговими коштами.

З розрахунків відносних показників фінансової стійкості можна дійти такого висновку. За дотримання заходів щодо підвищення фінансової стійкості, у підприємства збільшується прибуток, а також власні оборотні кошти. На підставі вищевикладеного можна дійти висновку, що рекомендації, зазначені у пункті 3.2, є економічно ефективними, адже прогнозовані дані вказують на високу фінансову стабільність та незалежність підприємства, що може свідчити про її здатність ефективно управляти ресурсами та боргами. В цілому, фінансова позиція Товариства на основі прогнозованих даних виглядає сильною, з перспективами для подальшого зростання і розвитку.

ВИСНОВКИ

У першому розділі кваліфікаційної магістерської роботи представлено сутність фінансової стійкості, яка полягає у забезпеченні запасів та витрат джерелами їх формування. Багато вчених репрезентують різні поняття фінансової стійкості, але автори при оцінці рівня фінансової стійкості використовують поняття платоспроможність. На практиці це поняття є необхідним елементом фінансової стійкості через те, що рівень забезпеченості запасів наявними джерелами свідчить про високий рівень платоспроможності, і водночас є важливим виміром фінансової стійкості. Це пов'язано з тим, що рівень забезпеченості сформованих запасів підприємства є чинником рівня його платоспроможності, при цьому розрахунок показників платоспроможності також здійснюється за певний період і на конкретну дату.

На фінансову стійкість підприємства впливають безліч факторів, які можна розділити на дві групи: внутрішні та зовнішні. Внутрішні чинники залежить від організації роботи самого підприємства, зовнішні від рішень керівництва і колективу підприємства зі зрозумілих причин не залежать.

Оцінка фінансової стійкості проводиться шляхом застосування абсолютних та відносних показників.

За допомогою застосування фінансових коефіцієнтів фінансової стійкості можна здійснити аналіз структури майна підприємства, джерел його формування. У зв'язку з чим зі стратегією фінансування майна підприємства виділяють такі підходи: помірна стратегія фінансування, ризикована стратегія фінансування, ідеальна стратегія фінансування, агресивна стратегія фінансування (стратегія розвитку), нормативна стратегія фінансування.

Після проведення аналізу фінансової стійкості підприємства необхідно застосовувати методи підвищення фінансової стійкості підприємства для подальшого його стабільного функціонування. При цьому виділяють такі тенденції у методах оцінки фінансової стійкості: використання певних

абсолютних та відносних показників, використання бальної методики, використання матричних балансів.

У другому розділі роботи представлено характеристику ТОВ «Умань хліб трейд» та розкрито інформацію про проведений аналіз фінансового стану підприємства на основі даних звітності за 2021-2023 роки.

На основі проведеного аналізу фінансової стійкості можна зробити висновки про високу фінансову незалежність ТОВ «Умань хліб трейд», що зменшує ризики, пов'язані із зовнішніми зобов’язаннями, коефіцієнт співвідношення власних та позикових коштів (0,177) також підтверджує низьку залежність від зовнішнього фінансування.

Також розраховані показники вказують на добру фінансову гнучкість, оскільки 76,6 % власного капіталу знаходиться в оборотних активів, що дозволяє Товариству швидко реагувати на зміни в ринкових умовах, а також вказує на достатній рівень ліквідності активів, що може сприяти ефективному управлінню короткостроковими зобов’язаннями. Також показник забезпеченості запасів та витрат власними джерелами коштів (2,779) показує, що запаси і витрати покриваються переважно власними джерелами, що є позитивним фактором для стабільності фінансового стану.

Позитивним також є показник автономії джерел формування запасів та витрат (0,902) вказує на те, що запаси і витрати формуються, в основному, за рахунок власних ресурсів.

Отже, фінансова діяльність ТОВ «Умань хліб трейд» у 2023 році демонструє високий рівень ліквідності та ділової активності, але існують певні проблеми з рентабельністю. Компанії слід зосередитися на покращенні фінансових результатів, управлінні витратами та оптимізації використання активів, щоб підвищити свою прибутковість та фінансову стабільність у майбутньому.

У третьому розділі роботи подано прогноз фінансових показників з урахуванням запропонованих заходів. Якщо підприємство реалізує запропоновані заходи, а саме знизить рівень запасів та зменшить дебіторську заборгованість, цей факт позначиться на фінансовій стійкості.

За виконання рекомендованих заходів підприємством, спостерігається збільшення власних оборотних засобів на 17,19 % з допомогою зниження рівня запасів. Таким чином, зберігається абсолютний тип фінансової стійкості, що характеризується повним забезпеченням запасів власними обіговими коштами.

З розрахунків відносних показників фінансової стійкості можна дійти такого висновку. За дотримання заходів щодо підвищення фінансової стійкості, у підприємства збільшується прибуток, а також власні оборотні кошти. На підставі вищевикладеного можна дійти невтішного висновку, що рекомендації, зазначені у пункті 3.2, є економічно ефективними, адже прогнозовані дані вказують на високу фінансову стабільність та незалежність підприємства, що може свідчити про її здатність ефективно управляти ресурсами та боргами. В цілому, фінансова позиція Товариства на основі прогнозованих даних виглядає сильною, з перспективами для подальшого зростання і розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Адонін, С., & Калашнікова, Ю. (2020). Оцінка фінансової стійкості підприємства та шляхи її підвищення. Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка, (4), 155-160. Https://doi.org/10.32851/2708-0366/2020.4.19.
2. Ареф'єва О.В., Андрієнко М.М., Кравченко О.Р. Управління фінансовим потенціалом підприємства. Економіка і суспільство. 2018. №18. С. 252-257.
3. Арич М. І., Говорушко Т. А. Теоретичні аспекти сутності управління фінансово-економічними результатами діяльності підприємства. Економічний аналіз: збірник наукових праць. 2019. № 11. С. 117–121.
4. Бардаш, С. (2023). Фінансова стабільність та її значення для розвитку підприємства. Scientific Collection «InterConf», (144), 99–103. Retrieved from https://archive.interconf.center/index.php/conference-proceeding/article/view/2487
5. Василішин С. І. Теоретико-методологічні засади встановлення сутності, проявів та складових економічної безпеки підприємств як економічної категорії. Економіка та держава. 2019. № 9. С. 35–39. URL : https:// DOI: 10.32702/2306-6806.2019.9.35.
6. Великий Ю.М., Чемчикаленко Р.А., Берегович В.Р. Оцінка стану фінансової стійкості вітчизняних підприємств. Глобальні та національні проблеми економіки. 2018. Випуск № 23. С. 465–469.
7. Вівчар О. Й., Кос Т. Ю. Сучасні методи оцінювання фінансової стійкості підприємства. Молодий вчений. 2023. № 4. С. 115–119. URL: http://surl.li/sjfun.
8. Вінницька О. А., Чвертко Л. А., Корнієнко Т. О. Теоретична сутність і значення фінансової стійкості підприємства. Економіка. Фінанси. Право. 2020. № 11/3. С. 25–29.

9. Вовченко О.С., Єгоричева С.Б. Фінансова стабільність банків в умовах динамічного макроекономічного середовища: монографія. Полтава: ПУЕТ, 2021. 233 с.
10. Гапак Н. М., Капштан С. А. Особливості визначення фінансової стійкості підприємства. Науковий вісник Ужгородського університету. Сер. Економіка. 2014. Вип. 1 (42). С. 191–196.
11. Дем'яненко Т. І. Сталий розвиток вітчизняних підприємств в сучасних економічних умовах. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Сер. Економіка і управління. 2020. № 2. С. 185–188.
12. Денисенко М. П., Зазимко О. В. Основні аспекти оцінки фінансового стану підприємств. Агросвіт. 2019. № 10. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/10_2015/10.pdf
13. Докієнко, Л. (2020). Концептуальні підходи до комплексної діагностики фінансової стійкості підприємства . Підприємництво та інновації, (14), 25-31. https://doi.org/10.37320/2415-3583/14.5
14. Ємельянов, О., & Степанків, В. (2024). Економічна сутність та методичні засади оцінювання фінансової стійкості підприємств. Collection of Scientific Papers «SCIENTIA», (May 24, 2024; Kraków, Poland), 11–13. Retrieved from https://previous.scientia.report/index.php/archive/article/ view/1843
15. Ємельянов, О., Петрушка, Т. & Симак, А. (2022). Інноваційність економічного розвитку підприємств: сутність, види та особливості оцінювання. Економіка та суспільство, (37). https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1221.
16. Ємельянов, О., Гаврась, Д., & Степанків, В. (2024). Потенціал підвищення фінансової стійкості підприємств: сутність, складники та послідовність оцінювання. Grail of Science, (36), 48–52. https://doi.org/10.36074/grail-of-science.16.02.2024.005
17. Ємельянов, О. Ю. (2020). Оцінювання рівня ризикованості господарської діяльності підприємств агропромислового комплексу. Агросвіт, (19–20), 3–9.

18. Єпіфанова І.Ю. Ієрархічна класифікація факторів впливу на систему управління фінансовою стійкістю промислового підприємства. Innovation and Sustainability. 2021. № 1. С. 6–12.
19. Єпіфанова Є. І. Роль і місце аналізу фінансової звітності в процесі здійснення фінансово-господарської діяльності суб'єктами господарювання. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2019. Вип. 23, ч. 1. С. 162-166.
20. Заїчко, І. (2019). Фінансова стійкість підприємств як інструмент реалізації фінансової безпеки. Молодий вчений, 10 (74), 651-656. https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-10-74-137.
21. Зарічнюк І. О. Управління як складова системи ефективного управління підприємством. Економіка, управління, фінанси: теорія і практика. Ужгород, 2019. С. 142-146.
22. Ізюмська В., Нікульшина А. Управління фінансовою стійкістю підприємства. Економіка та суспільство. 2021. № 34. DOI: https://doi.org/10.32782/2524- 0072/2021-34-26.
23. Ільїна К. Аналіз фінансового потенціалу стійкості інноваційного підприємства. Вісник Львівського університету. 2019. Вип. 41. С. 202–212.
24. Козлова О.С. Методика оцінки фінансової стійкості підприємства. Молодий вчений. 2017. № 10 (50). С. 914–918.
25. Косарєва І. П., Удовика Є. М. Удосконалення системи управління фінансовою стійкістю підприємств. Глобальні та національні проблеми економіки. 2018. Вип. 25. URL: http://surl.li/sjdig.
26. Костенко Ю. О., Короленко О. Б., Гузь М. М. Аналіз фінансової стійкості підприємства в умовах воєнного стану. Економіка та суспільство. 2022. Вип. № 43. URL: http://surl.li/gdubs.
27. Кравченко М. О., Леонтовська М. А. Підходи до оцінювання фінансової стійкості інноваційно-активних підприємств. Економічний вісник НТУУ «Київський політехнічний інститут». 2022. № 24. С. 93–98. URL: http://surl.li/sjfzs.

28. Кравченко М. О. Економічна етимологія стійкості. Проблеми системного підходу в економіці. 2019. Вип. 1 (57). С. 78–84.
29. Куліш, Г. П. & Чепка, В. В. (2017). Фінансовий потенціалпідприємства та його роль в умовах нестабільної економіки. Статистика України, (1),29–35.
30. Кучеренко К. В. Фінансова стійкість як чинник та індикатор економічної безпеки промислового підприємства. Економіка. Фінанси. Право. 2019. № 7(2). С. 44-46.
31. Кучеренко Т. Є., Аніщенко Г. Ю. Обліково-аналітичне забезпечення управління грошовими потоками підприємств. Ефективна економіка. 2022. № 2. URL: http://surl.li/fhutf.
32. Лазоренко В.В. Моделювання оцінки фінансової стійкості підприємства сфери послуг: дис. … канд. екон. наук: 08.00.11. Полтава, 2019. 202 с.
33. Левкович О.В., Калашнікова Ю.М. Фінансова стійкість як передумова інноваційного розвитку підприємства. Ефективна економіка. 2021. № 4. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8776.
34. Лігоненко Л. О., Андрійчук В. А. Резильєнтність в економічному контексті: аналіз світових трендів та перспективи наукових досліджень. Стратегія економічного розвитку України. 2023. № 52. С. 16–37.
35. Ліснічук О. А., Нестерчук Т. А. Методичні підходи до оцінювання фінансової стійкості підприємства. Економіка і суспільство. 2018. Вип. 18. С. 454–462. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/18_ukr/ 63.pdf.
36. Лобода О. М., Кириченко Н. В. Методика оцінки фінансової стійкості підприємства за допомогою економіко-статистичного аналізу. Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка. 2023. Вип. 18. С. 114–121.
37. Нагорна І.В. Обліково-аналітичне забезпечення управління фінансовою стійкістю підприємств торгівлі: дис… канд. екон. наук: 08.00.09. Харків, 2019. 303 с.
38. Нонік В.В., Полчанов А.Ю. Фінансовий потенціал як економічна категорія. Інвестиції: практика та досвід. 2017, № 17. С. 5-9.

39. Орлов В. В. Фінансова стійкість та фінансова стабільність: теоретичне узгодження дефініцій. Науковий вісник Одеського національного економічного університету : зб. наук. праць. Одеса : Одеський національний економічний університет, 2021. № 11-12(288–289). С. 42–48.
40. Павленко О.П., Семиліт І.В. Економічна сутність фінансової стійкості підприємств: фактори впливу, оцінка та джерела фінансування. Молодий вчений. 2016. № 7. С. 113–116.
41. Петрушка, Т. О., Ємельянов, О. Ю. & Курило, О. Б. (2020). Підвищення ефективності господарської діяльності як чинник економічного розвитку підприємств. Ефективна економіка, (12). http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2020_12_23.
42. Пігуль Н. Г., Клименко А. В., Пігуль Є. І. Аналіз фінансової стійкості підприємств України. Приазовський економічний вісник. 2019. №1(12). С. 186-190.
43. Пілецька С. Т., Коритько Т. Ю., Храпач В. О. Управління фінансовою стійкістю підприємства в контексті забезпечення економічної безпеки в умовах посилення інтеграційних процесів в економіці. Бізнесінформ. 2020. № 12. С. 245–251.
44. Плиса В. Й., Приймак І. І. Стратегія забезпечення фінансової стійкості суб'єктів господарювання в економіці України. Львів : АТБ, 2019. 142 с.
45. Рачинський О. В. Дефініція наукових поглядів щодо поняття «фінансова стійкість підприємства». Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2019. № 2. С. 226-229.
46. Сак Т. В., Шепелюк Н. П. Діагностика фінансової стійкості підприємства: Методологія та практика застосування. Економічний журнал Одеського політехнічного університету. 2023. № 4 (26). С. 37–44.
47. Сітак І. Л., Мурашко І. М. Діагностика фінансової стійкості підприємства на основі руху грошових потоків. Держава та регіони. Сер. Економіка та підприємництво. 2019. № 2 (107). С. 121–126.

48. Сподіна А. О., Тарасенко І. О. Фінансова стійкість підприємства: сутність та фактори впливу. Інтернаука : Міжнародний науковий журнал. 2022. № 12. С. 24–31.
49. Ткаченко Є.Ю., Фатюха В.В., Яришко О.В. Фінансова стійкість підприємства: сутність та основи управління. Інфраструктура ринку. 2021. Випуск 56. С. 129–134.
Хаустова В. Є., Решетняк О. І. Резильєнтність економіки: сутність і виклики для України. Бізнесінформ. 2023. № 7. С. 37–44. URL: http://surl.li/sjffb.
50. Трансформація забезпечення фінансової стабільності фінансового сектору національної економіки для сприяння сталому розвитку: методологічний аспект: монографія / авт. кол.; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. А. Я. Кузнєцової, д-ра екон. наук, доц. М. Е. Хуторної. Львів: Університет банківської справи, 2021. 675 с.
51. Тютюнник Ю. М., Тютюнник С. В. Моделювання факторів формування запасу фінансової стійкості підприємства. URL: https://conf.ztu.edu.ua/wpcontent/uploads/2017/01/306.pdf.
52. Чепка В.В., Матяш О.К. Фінансова стійкість підприємства: сутність та фактори впливу. Економіка і суспільство. 2017. № 12. С. 649–655.
53. Черкез Д. (2020). Фінансова стійкість підприємства: сутність, фактори впливу та управління. Тези доповідей VI міжнародної студентської наукової конференції, 130-132. Вилучено з https://www.conf.lviv.ua/wp-content/uploads/2020/12/Zbirnyk_OA_2020.pdf#page=130.
54. Чернецька О. В. Внутрішні чинники у формуванні системи управління фінансовими результатами сільськогосподарських підприємств. «Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. 2014. №5(67). С. 146-151.
55. Чирак, І. Фінансова стабільність, фінансова нестабільність і фінансова стійкість економіки [Текст] / Ірина Чирак // Світ фінансів. - 2020. - Вип. 2. - С. 115-125.

56. Шарапов В. Формування концепції антикризового менеджменту в умовах воєнного часу. Humanities Studies. 2023. Вип. 14 (91). С. 196–207.
57. Юрчишена Л. В., Каплунська І. В. Концептуальний підхід до забезпечення фінансової стійкості підприємства. Ефективна економіка. 2022. № 12. URL: http://surl.li/nxhsc.
58. Balanska, O., & Yemelyanov, O. (2021). The risk planning methodological principles for housing investment. Three Seas Economic Journal, (2(1)), 8-13.
59. Gómez-Bezares F., Przychodzen W., Przychodzen J. Bridging the gap: how sustainable development can help companies create shareholder value and improve financial performance. Business Ethics. 2017. Vol. 26(1). P. 1–17.
60. Mishchenko V. A., Shevchenko M. M., Sitak I. L., Oryekhova K. V., & Yavorsky S. V. Теоретичні основи забезпечення економічної стійкості підприємства. Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice. 2019. Vol. 3(30). P. 121–127.
61. Smerichevskyi, S. F., Kryvovyazyuk, I. V., Prokhorova, V. V., Usarek, W. & Ivashchenko, A. I. (2021). Expediency of symptomatic diagnostics application of enterprise export-import activity in the disruption conditions of world economy sustainable development. IOP Conference Series: Earth and Environmental Science, (628(1)), 012040.
62. Supervisory perspectives and regulatory approaches to enterprise resilience: Common themes and differing approaches. 2019. EYGM Limited. 20 p.
63. Yemelyanov, O., Petrushka, I., Zahoretska, O., Petrushka, K. & Havryliak, A. (2023). Information support for managing energy-saving technological changes at enterprises. Procedia Computer Science, (217), 258–267.
64. Zabolotnyy S., Wasilewski M. The concept of financial sustainability measurement: a case of food companies from Northern Europe. Sustainability. 2019. Vol. 11(18). P. 51–39.